

Kovoje už laisvąją Lietuvą:

ALGIMANTO APYGARDOS
PARTIZANŲ ISTORIJA

R Ė M Ė J A I :

UDK 355.42-(474.5)(084)
MA 471

Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo,
aukų rėmimo ir įamžinimo fondas

Panevėžio miesto savivaldybė

Panevėžio rajono savivaldybė

Lietuvos Laisvės kovos sąjūdis

NUOŠIRDZIAI DĖKOJAME:

LLKS Tarybos prezidiumo pirmininkui
dim. plk. Jonui Čeponiui,

Birutei Biliūnaitei,

Algirdui Blažiui,

Adolfui Bulovui,

Rolandai Gudynienei,

Stasiui Jagėlai,

Vidmantui Jankauskui,

Jonui Kadžioniui,

Algiui Kazulėnui,

Vilijai Kubiliūtei,

Albertui Meškauskui,

Bronei Pačinskienei,

Albertui Petroniui,

Stasiui Slučkai,

Antanui Šimėnui,

Genocido aukų, Rokiškio krašto ir Utenos kraštotyros
muziejų darbuotojams

© Elena Markuckytė, 2008

© Donatas Pilkauskas, 2008

© Panevėžio kraštotyros muziejus, 2008

ISBN 978-9955-9643-8-4

Elena Markuckytė, Donatas Pilkauskas

Kovoje už brangią Tėvynę:

ALGIMANTO APYGARDOS
PARTIZANŲ ISTORIJA

PANEVĖŽYS

2008...

Mieli skaitytojai,

Mūsų tautos istorija - tai kovų už Laisvą istorija. Susikūrusi Lietuvos valstybė šimtmečius kovojo dėl teisės gyventi laisvai ir savarankiškai. Sudėtingoje kovų istorijoje išskirtiniai yra XX a. įvykiai, kai atsikūrusią valstybę gynė 1918-1920 m. savanoriai, 1941 m. Birželio sukilimo dalyviai ir Vietinės rinktinės kariai. Tačiau dešimtmetį trukusi pokario partizanų kova Lietuvoje yra išskirtinis reiškinys.

Šiame albume pateikiama istorija apie partizanus, 1947-1950 m. kovojusius bene istoriškai reikšmingiausioje Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities Algimanto apygardoje. Ji veikė tuometinėse penkiose - Kupiškio, Pasvalio, Panevėžio, Rokiškio ir Anykščių - apskrityse. Atskiri būriai pasiekdavo ir Šiaulių bei Utenos apskričių teritorijas. Todėl, siekdami išsaugoti istorinę tiesą, skaitytojus supažindiname su tokia apygardos struktūra, kokią ją buvo susiformavę patys Laisvės kovotojai. Tai svarbu, nes Algimanto apygardos teritorijoje vyko nemaža dalis Aukštaitijos bei visos Lietuvos partizanų veiklos centralizavimo procesų, veikė gerai suorganizuota pasipriešinimo struktūra. Apygardos partizanai įsijungė į ypač aktyvią ir įvairiapusišką kovą.

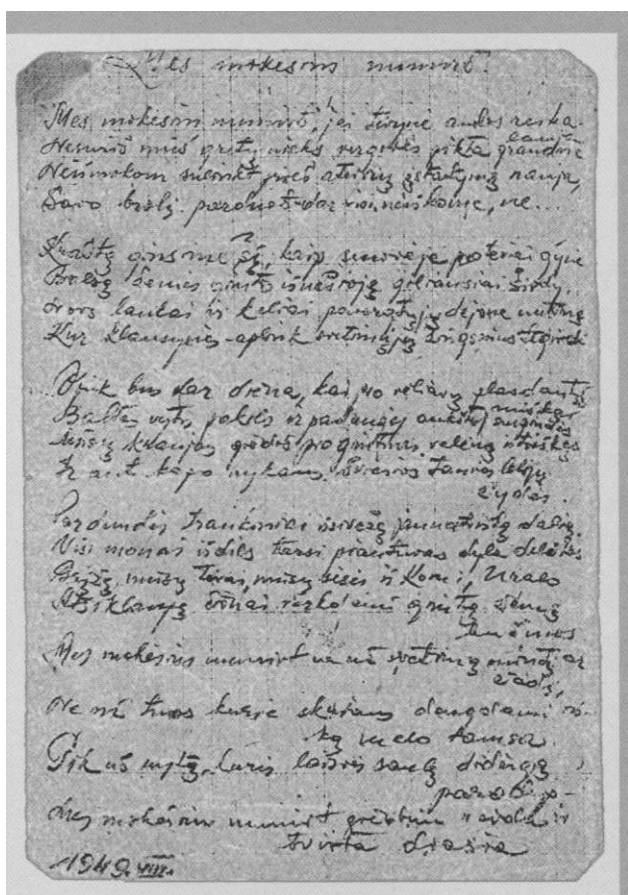
Mūsų tikslas - istoriškai kuo tiksliau nušviesti situaciją minėtoje teritorijoje, pateikti sudėtingų įvykių apžvalgą ir skaitytojus supažindinti su partizanų vadų biografijomis. Jas parengėme remdamiesi archyvų medžiaga ir partizanų artimųjų pateikta informacija. Svarbus ir reikalaujantis objektyvaus istorinio įvertinimo pasirodė ir faktas apie aukščiausių srities bei apygardos vadų kraupią žūtį 1949 m. rudenį dėl vieno asmens išdavystės. Galbūt tam pasitarnaus Lietuvos ypatingajame archyve išlikusių sovietų saugumo bylų medžiaga, autentiški įvykių liudininkų prisiminimai, muziejų fonduose ir privačiuose archyvuose išsaugota unikali foto medžiaga. Kartu Jūs rasite ir nuotraukų, liudijančių, kaip šiandien buvusios apygardos teritorijoje įamžintas skaudžiose kovose kritusiųjų atminimas.

Mes nuoširdžiai tikime, kad šiame albume pateikta istorija apie Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities Algimanto apygardos partizanų kovas ir ryžtą visų skaitytojų širdyse ugdytą patriotizmo jausmą ir skatins artimiau pažinti garbingą mūsų krašto praeitį.

Autoriai

DIANA GLEMŽAITĖ

MES MOKĖSIM NUMIRT

Partizanų poetės Dianos Glemžaitės eilėraštis „Mes mokėsime numirti“ užrašytas jos vyro, Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės Gedimino kuopos vado Juozo Bulovo-Ikso ranka.

Mes mokėsime numirti, jei Tėvynė aukos reikalauja.
Nesuriš mūs gretų nieks vergovės pikta grandine.
Neišmoksime sulinkt prieš ateivių įstatymą naują:
Savo brolių parduot - dar visi neišmokome, ne!

Kraštą ginsime šį, kaip senovėje protėviai gynė,
Balsą žemės gimos išnešioję giliausiai širdy.
Nors laukai ir keliai pavergtųjų dejone nutvinę,
Kur klausysies - aplink svetimųjų žingsnius tegirdi.

O juk bus dar diena, kai pro vėliavų plazdanti mišką
Baltas Vytis pakils ir padangėj aukštoj suspindės!
Mūsų kraujas giedos pro gimtinės velėną ištryškęs,
Ir ant kapo nykaus šviesios taurės lelijų žydės.

Pardundės traukiniai, išsivežę jaunatvišką dalį,
Visi monai išdils, tarsi pjautuvas dyla delčios.
Grįžę mūsų tėvai, mūsų sesės iš Komi, Uralo,
Atsiklaupę čionai, verkdami gimtą žemę bučiuos.

Mes mokėsime numirti ne už svetimą mintį ar žodį,
Ne už tuos, kurie skriaus, dengdami viską melo tamsa.
Tik už rytą, kuris laisvės saulę didingą parodys -
Mes mokėsime numirti giedriu veidu ir tvirta dvasia.

1949 m. rugpjūtis

ALGIMANTO APYGARDOS

PARTIZANŲ KOVOS

Partizaninė kova Aukštaitijoje prasidėjo kartu su antrąja sovietų okupacija - 1944-ųjų vasarą. Patriotiškai nusiteikę gyventojai, ypač Lietuvos kariuomenės karininkai, šauliai ir kaimo jaunimas, ruošėsi kovai. Svetimos armijos gretose nenorėję tarnauti vyrai pradėjo slapstytis ir kurti ginkluotų kovotojų būrius, kurie vėliau peraugo į didesnius karinius junginius.

1945 m. šiaurės rytų Aukštaitijos kovotojus suvienijo Vytauto apygarda su Panevėžio, Utenos, Rokiškio ir Zarasų apskrityse veikusiais partizanų daliniais. Tuo metu ji buvo didžiausia Lietuvoje. Laikui bėgant, tokioje teritorijoje dėl nemažų atstumų tapo neįmanoma efektyviai palaikyti ryšius. Dėl to vyriausioji partizanų vadovybė - Bendrasis demokratinio pasipriešinimo sąjūdis (toliau - BDPS) - nusprendė įsteigti naują teritorinį vienetą. Tad 1947 m. sausio mėn. Aukštaitijoje buvo įkurta Šiaurės rytų sritis, sujungusi iki tol veikusias partizanų grupuotes, ir vadu, įpareigojant suformuoti atskirą apygardą, paskirtas Jonas Kimštas-*Žalgiris*.

Jis, remdamasis BDPS 1947 m. balandžio 11 d. sprendimu, balandžio 19 d. davė įsakymą, kad naujai Algimanto apygardai vadovauti skiriamas buvęs Šarūno rinktinės vadas Antanas Slučka-*Šarūnas*. Balandžio 21 d. pagrindinės ryšininkės pareigos patikėtos Onutei *Žeimytei-Živilei*. Beje, atkreiptinas dėmesys, kad dokumentai apie minėtų dviejų atsakingų asmenų paskyrimą, matyt, dėl situacijos sudėtingumo buvo surašyti vėliau - gegužės 1 d. Šį mėnesį sudarytas ir Algimanto apygardos štabas: jo viršininku tapo atsargos leitenantas gydytojas Antanas Palavenis-*Skirmantas*, adjutantu - Antanas *Kisielius-Sakalas*, Visuomeninės dalies viršininku - Jurgis *Urbonas-Lakštutis*. Vis dėlto galutinis štabo formavimas tęsėsi kelis mėnesius.

Kuriant apygardą suformuotos trys rinktinės: Žalioji, Kunigaikščio Margio ir Šarūno. Pastarąją, veikusią Anykščių, Troškūnų, Kavarsko, Svėdasų, Viešintų ir Šimonių valsčiuose, įkūrė ir pirmasis vadovavo Antanas *Slučka-Šarūnas*. Jam pradėjus rūpintis Algimanto apygardos reikalais, 1947 m. birželio 30 d. naujuoju vadu paskirtas Antanas Starkus-*Blinda, Montė* - buvęs Algirdo kuopos vadas. 1948 m. Algirdo kuopa įjungta į Kunigaikščio Margio rinktinę ir iš pradžių vadinta Žalgirio, vėliau - Dariaus ir Girėno vardu.

Pačią Šarūno rinktinę sudarė trys kuopos: be minėtosios (Algirdo), dar buvo Butegeidžio (vadas - Antanas Jagėla-*Ažuolas*) ir Gražinos (vadas - Jonas Stanevičius-Dėdė, *Vaitkus*). Jis rinkti- nei vadovavo iki 1947 m. lapkričio, o 1948 m. spalio mėn. 13 d. buvo suimtas. Jį pakeitė Povilas Tunkevičius-*Kastantas*, žuvęs 1950 m. rugsėjo mėn. Kartu pastebėtina, kad 1949 m. balandį Šarūno rinktinės veikimo teritorijoje įkurta ir ketvirtoji - Plechavičiaus kuopa (vadas - Stasys Gimbutis-*Taržanas*, o nuo 1949 m. rugpjūčio - Vladas Karosas-*Vilkas*). 1949 m. liepos 1 d. Stasys Gimbutis-*Taržanas* paskirtas paskutiniu Šarūno rinktinės vadu, Feliksas Niaura-Cipras - jos štabo viršininku.

1948 m. kovo mėnesį štabo viršininko įsakymu Algimanto apygardai priskirtas Vytauto Česnakavičiaus-*Valo* partizanų būrys, vėliau perorganizuotas į Žaliąją rinktinę (kai kuriuose šaltiniuose šio būrio prijungimo prie Algimanto apygardos data nurodoma 1947 m. liepos 1 d.). Jos vadu iki žūties buvo minėtasis Vytautas Česnakavičius-*Daujotas, Valas*, adjutantu ir Žvalgybos skyriaus viršininku - Algirdas Meškauskas-*Lapinas, Vanagaitis*, o štabo viršininku - Jonas Januševičius-*Vilkas, Rakšnys*. 1949 m. kovo mėn., *Valui* žuvus, Žaliosios rinktinės vadu paskirtas Jonas Januševičius-*Vilkas, Rakšnys*. Kadangi ši rinktinė veikė Pasvalio ir Panevėžio apskričių teritorijose, partizanai pasiekdavo ir atskirus kaimyninių Radviliškio bei Šiaulių valsčius, ypač Rotalimą.

Vėliausiai, 1948 m. birželio 15 d., į Algimanto apygardos sudėtį įjungta Kunigaikščio Margio rinktinė (vadas - Juozas Kemeklis-*Rokas, Rimutis*, Ažuolo apsaugos būrio vadas - Pranas Kemeklis-Tėvas, Žvalgybos skyriaus viršininkas - Petras Dilys-*Eimutis*). Nuo 1948 m. spalio mėn. jos Organizaciniam skyriui vadovavo Bronius Narbutas-*Šernas, Radvila* (suimtas 1950 m. balandžio 14 d.). Pirmuoju štabo viršininku buvo Vytautas Baltrūnas-*Strazdelis*, o 1949 m. vasario 16 d. jį pakeitė Kazys Jurevičius-*Dobilas*. Kovo mėnesį šiam žuvus, į ankstesnes pareigas vėl grįžo Vytautas Baltrūnas-*Strazdelis*, kuris nuo priešo rankos krito 1949 m. rugpjūčio mėn. Tada Kunigaikščio Margio rinktinės štabo viršininku tapo Stasys Gimbutis-*Rūkas*. Jam 1949 m. lapkričio 2 d. žuvus - Bronius Stasiškis-*Sūkurys* (žuvo 1949-ųjų pabaigoje).

1949 m. sausio 25 d. Margio rinktinės vado įsakymu suformuotos trys kuopos: Žalgirio, Gedimino ir Vaižganto. Pirmoji sudaryta iš buvusios Algirdo kuopos, vėliau vadintos Dariaus ir Girėno vardu. Jai vadovavo Kazys Jurevičius-*Dobilas*, 1946 m. rugsėjo mėn. įkurto Žalgirio būrio vadas. 1949 m. vasario 16 d. Dariaus ir Girėno kuopos vadu paskirtas Antanas Baukys-*Sakalas*, buvęs Žalgirio būrio vadas ir Dariaus ir Girėno kuopos vado pavaduotojas. Jam 1949 m. kovo 18 d. žuvus, to paties mėnesio 30 d. šias pareigas perėmė Petras Černius-*Tigras, Laisvūnas*. Dariaus ir Girėno kuopoje veikė trys būriai: Ažuolo (vadas - Pranas Kemeklis-*Tėvas*), Žalgirio (vadas - Jonas Mackus-*Don Kichotas*), Audros (vadas - Feliksas Stasiškis-*Smūgis*).

Antrajai - Gedimino - kuopai, kurioje buvo tik vienas Kėstučio būrys, iki žūties 1948 m. lapkričio 16 d. vadovavo Antanas Vamas-*Plechavičius, Radvila*. Vėliau jį pakeitė Juozas Bulovas-*Iksas, Dūmas*, kuris žuvo Plunksnočių miške 1949 m. lapkričio 14 d. Tokia pati lemtis ištiko ir jo žmoną Dianą Glemžaitę, žinomą partizanų poetę, bei Kėstučio būrio vadą Petrą Andriuškevičių-*Šiaučių*. Provokatoriui išdavus, iš viso šią dieną žuvo 6 partizanai.

Albertas Nakutis-*Viesulas*, žuvęs 1949 m. lapkričio 2 d., vadovavo trečiajai -Vaižganto - kuopai. Joje veikė du būriai: Viesulo būrio vadas buvo Nakutis-*Viesulas*, Vaidevučio būriui vadovavo Kazys Indrelė-*Strausas*.

1950-ųjų vasarą Margio rinktinę sudarė du būriai: Audros Užpalių valsčiuje (Utenos apskr.) ir Ažuolo, veikęs Jūžintuose ir Kamajuose (Rokiškio apskr.).

Miškuose kovojusius partizanus nuolat persekiojo represinės okupantų valdžios pareigūnai ir jų nurodymus vykdę vidaus kariuomenės daliniai. Jau 1947 m. Algimanto apygardos teritorijoje pradėjo veikti A. Sokolovo specialiosios grupės provokatoriai. Patyrus daug kovotojų netekčių, 1948 m. balandžio 15 d. buvo suformuotas naujas Algimanto apygardos štabas: jo viršininku paskirtas Antanas Starkus-*Montė*, adjutantu - Aleksas Matelis-*Audenis*, Žvalgybos skyriaus viršininku - Jonas Bočiulis-*Dragūnas*.

Iš išlikusių partizanų dokumentų ir kitos archyvinės medžiagos matyti, kad 1947-1949 m. Algimanto apygarda buvo pagrindinė Aukštaitijos kovotojus vienijusi organizacija. Jos teritorijoje laikėsi Siaurės rytų Lietuvos srities partizanų vadovybė, nuolat vykdavo svarbiausi Aukštaitijos partizanų vadų sąsąskrydžiai ir pasitarimai.

1948 m. rugpjūčio mėnesį suformuotas Šiaurės rytų Lietuvos srities štabas. Srities vadu paskirtas Jonas Kimštas-**Žalgiris**, jo pirmuoju pavaduotoju - Algimanto apygardos vadas Antanas Slučka-**Šarūnas**, antruoju - Vytauto apygardos vadas Vincas Kaulinis-**Miškinis**. Štabo adjutanto pareigos patikėtos Juozui Skurskiui-**Laisvūnui**, štabo karininko - Broniui Kalyčiui-**Siaubui**.

Tais pačiais metais Šiaurės rytų sritis pavadinta Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) sritimi (partizanų dokumentuose vartotas Kalnų srities pavadinimas). Karaliaus Mindaugo srities štabas jungė Algimanto, Vyčio, Vytauto ir Didžiosios kovos apygardas.

Be aktyvių ginkluotų kovotojų, nuo 1949 m. pavasario Algimanto apygardos teritorijoje veikė jos vado įsakymu suformuoti rajonų operatyviniai sektoriai (toliau - OS). Jiems vadovavo kuopų vadai.

Sunkiomis pagrindžio sąlygomis apygardos partizanai leido ir savo teritorijoje platino laikraštį **Partizanų kova**. Redaktoriumi buvo Jurgis Urbonas-**Lakštutis**, Niūronių pradinės mokyklos mokytojas, poetas. Jo rūpesčiu leista ir platinta ir kitų leidinių. Meniniu jų apipavidalinimu rūpinosi Panevėžio gimnazijos piešimo mokytoja Vanda Pazukaitė, su partizanais bendradarbiavusi nuo 1946-ujų. Ji vėliau buvo suimta ir teista.

Apie dvejus metus prie Algimanto partizanų apygardos veikė Juostino pagrindinė organizacija. Jos nariai duodavo priesaiką pačiam vadui. Pamažu organizacijoje, kuriai vadovavo Antanas Kubilius-**Arūnas**, susidarė 7 žmonių branduolys. Visi nariai turėjo konkrečias užduotis: vieni platino partizanų spaudą, parinkdavo patikimus žmones galimai mobilizacijai, kiti padėdavo gyvenantiems nelegaliai, parūpindavo jiems dokumentus ir pan. Bet organizacijoje atsirado provokatorius. Per kratą pas jos vadovą A. Kubilių-**Arūną** rasta Algimanto apygardos vadui rašyta ataskaita. Jis buvo suimtas ir nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metams tremties.

Įvairiais būdais veikiant, Algimanto apygardos kovotojams pavyko užmegzti ryšius su MGB (rus. MGB - Ministerstvo Gosudarstvennoj Bezopastnosti - Valstybės Saugumo ministerija) pareigūnais. Pavyzdžiui, talkininku tapo Troškūnų MGB darbuotojas Leonas Giniuotis, gavęs **Finišo** slapyvardį. Per jį partizanams pavyko sužinoti dalį MGB agentų ir informatorių, gauti informacijos apie planuojamas karines operacijas. Vis dėlto po kurio laiko MGB susekė tokią Giniuočio veiklą, už tai jį suėmė ir nuteisė 25 metus kalėti.

Žinomas ir kitas tokio bendradarbiavimo faktas. 1948 m. savo namuose su partizanais Starkumi ir Gimbučiu susitiko ir pradėjo ginkluotam pagrindžiui teikti paramą Albinas Striukas, Kėdainių MGB darbuotojas.

1949 m. Algimanto apygardoje įvyko valdžios pakeitimų. Vasarį Joną Kimštą-**Žalgirį** paskyrus Vyriausiosios partizanų vadovybės - Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio (toliau - LLKS) Tarybos prezidiumo nariu ir štabo viršininku, gegužės mėnesį Karaliaus Mindaugo srities vado pareigas pavestos Antanui Slučkai-**Šarūnui**. Buvo valdžios permainų ir liepą. Stasys Gimbutis-**Tarzan**as paskirtas naujuoju Šarūno rinktinės vadu, o jos štabo viršininku - Feliksas Niaura-**Cipras**. Lig tol minėtas abejas pareigas ėjo Antanas Starkus-**Montė**. Dabar jam patikėtas Algimanto apygardos vado postas. Visa tai matyti iš agentūrinių pranešimų ir minėto Šarūno rinktinės štabo viršininko F. Niauros-**Cipro**, suimto 1949 m. lapkričio 1 d., tardymo parodymų.

Turėdami gerus vadus ir būdami sumanūs, Algimanto apygardos kovotojai į savo pusę patraukė ir dalį vadinamų „liaudies gynėjų“ - kai kurie iš jų partizanams tiekdavo šovinių ar net ginklų, kas sudarė geresnes sąlygas veikti aktyviau ir ieškoti įvairesnių pasipriešinimo būdų. Tą paliudija keletas konkrečių įvykių.

1948 m. gegužės 23-iają, trėmimų dieną, Šarūno rinktinės vadas Antanas Starkus-**Montė** su Jono Mazurevičiaus-**Briedžio** būrio partizanais miške, netoli Bugailiškių kaimo, surengė pasalą. Per susirėmimą nukauti 7 sovietų kariškiai. 1949 m. kovo mėn. lietuvių tremtinius gabenusius

sovietų kareivius partizanai apšaudė prie Galvydžių kaimo.

Po 1949 m. kovo mėn. įvykdytos antrosios pagal dydį masinių trėmimų bangos Algimanto apygardos partizanai paskelbė gedulą. Nekreipdamas į tai dėmesio gegužės 1 d. Šimonių klube partinis vietos aktyvas surengė iškilmingą Gegužės 1-osios minėjimą ir šokių vakarą. Reaguodami į tokią įvykį, naktį partizanai į klubo patalpas įmetė miną - sužeista 13, žuvo 16 asmenų. Dalis jų - komjaunuoliai, aktyvistai ar šiaip sovietams prijautusieji.

1949 m. spalio 17 d., surengę pasalą, partizanai nušovė Šimonių valsčiaus milicijos viršininką lt. Janiną ir du milicininkus. Per šią operaciją apygardos vadas Antanas Starkus-**Montė** buvo sužeistas. Beje, iš archyvinių duomenų matyti, kad jis ir štabo viršininkas Albinas Pajarskas-**Beb-ras** 1949 m. lapkričio 7-8 d. planavo susprogdinti Svėdasų miestelio pašto pastate gyvenusių valsčiaus komiteto instruktoriaus, sekretoriaus ir vietos saugumo pareigūnų butus. Tam tikslui **Montė** turėjo pasiruošęs keturias minas. Deja, netikėta tragiška jo žūtis aktyvios kovos planus paliko neįgyvendintus.

Visoje apygardos teritorijoje buvo platinami atsišaukimai, kuriuose gyventojai agituoti ne-balsuoti per sovietų rengiamus rinkimus ir raginti nestoti į kolūkius. Tiesa, vėliau taktika šiuo klausimu buvo pakeista: rekomenduota, kad kolūkių pirmininkais ar kitais atsakingais vadovais taptų partizanams lojalūs asmenys. Taip pat asmeniškais pranešimais buvo įspėjami sovietų val-džios pagalbininkai ir šnipai.

1949-ieji metai Algimanto apygardai buvo lemtingi. Mat jau 1948 m. rugpjūčio mėn. MGB 2N valdyboje pradėta įgyvendinti „Agentūrinę bylą“ **Kanibalai** nusprendus nužudyti arba suimti Algimanto apygardos, o vėliau Karaliaus Mindaugo srities vadą Antaną Slučką-**Šarūną**, **Atlantą**. Tuo tikslu 1948 m. lapkritį užverbuotas sulaikyto Algimanto apygardos atstovo Kaune Jono Stanevičiaus-**Dėdės**, **Vaitkaus** (ten gyvenusio ir turėjusio dokumentus Jono Jankausko vardu) pažis-tamas Vytautas Kučys-agentas Mikas.

1944-1945 m. Vytautas Kučys buvo partizanas, vėliau palaikė ryšius su apygardos vadu Šarūnu ir štabo Ryšių skyriaus viršininku Albinu Kubiliumi-**Rūgštymu**. Saugumo darbuotojų įparei-gotas informuoti apie J. Stanevičiaus-**Dėdės**, **Vaitkaus** sulaikymą agentas Mikas nukreiptas pas **Šarūną**. Žinoma, kad 1948 m. lapkričio - gruodžio mėnesiais jie susitiko du kartus ir Mikas 5 dienas gyveno **Šarūno** bunkeryje Šimonių girioje. Tų pačių metų gruodį šis asmuo sovietų saugu-mo pareigūnams pranešė, kad apygardos vadas jam uždraudė važinėti į Kauną.

Iš tiesų šiame mieste agentas pasirodė ir su saugumo darbuotojais susitiko tiktai 1949 m. gegužę, iki tol teko apsiriboti užšifruotų laiškelių siuntimu. Atvykęs į Kauną Mikas pateikė infor-maciją, kad Šiaurės Rytų Lietuvos sričiai vadovauja **Žalgiris**, o jos štabo viršininkas **Šarūnas** yra ir Algimanto apygardos vadas. Taip pat šis užverbuotas asmuo perdavė žinias, jog Albinas Kubilius-**Rūgštymas** - Ryšių skyriaus viršininkas, jo žinioje yra Algimanto apygardos korespondencija su Vyčio, Vytauto apygardomis, Didžiosios Kovos apygardos Plieno rinktine ir srities vadovybe.

Remdamiesi Miko pateikta informacija, sovietų saugumo darbuotojai nesnaudė. 1949 m. ge-gužės 30 d. naktį Pasmodų miške buvo nužudyti 6 Algimanto apygardos Gražinos kuopos parti-zanai, 1 suimtas. Įvykdžius šią operaciją, Mikas tuoju gražintas **Rūgštymo**, kurį nutarta „paimti gyvą“, žinion. Saugumui sėkmingai sekėsi nukreipti dėmesį nuo tikrojo blogio šaltinio - agentas pragaištingą veiklą tęsė toliau. Rugpjūčio mėnesį jis su **Rūgštymu** susitiko savo ūkyje Piktagalio kaime netoli Anykščių.

Čia agentas Mikas sužinojo, kad prieš kelias dienas Paupio kaimo apylinkėse įvyko Šiaurės rytų Lietuvos sričiai pavaldžių apygardų atstovų pasitarimas, kuriame Algimanto apygardai at-stovavo Albinas Kubilius-Rūgštymas, **Eimutis**, Antanas Starkus-**Montė** ir Vytautas Magyla-**Vairas** ir kad susirinkusius partizanus apsupo MGB kariuomenės daliniai. Per susišaudymą daug šio su-

sitikimo dalyvių žuvo, bet minėti Algimanto apygardos atstovai sėkmingai pasitraukė. Taip pat, nieko blogo neįtardamas, *Rūgštymas* agentui pasisakė, kad, jei gautų dokumentus, žiemą norėtų gyventi Kauno mieste, tačiau šiuo metu tam neturi pinigų ir fotonuotraukos. Abu sutarė kitą kartą pasimatyti rugsėjo 21 d., tačiau dėl tuomet apylinkėse vykdytų sovietų MGB karinių operacijų susitikimas tą mėnesį neįvyko.

MGB 2N valdyba ir toliau minties sulaikyti A. Kubilių neatsisakė. Priešingai, tikslui pasiekti jie nutarė panaudoti migdomuosius preparatus „Neptun-20“ ir alkoholį. Buvo nuspręsta susitikimą atidėti iki spalio 23 d., sekmadienio. Tad sutartu laiku drauge su *Rūgštymu* į agento Miko sodybą Piktagaly atėjo ir asmeninis *Šarūno* ryšininkas Alfonsas Vildžiūnas-*Vijoklis*, prieš kelias dienas pasitraukęs iš *Šarūno* bunkerio. Pagal iš anksto suplanuotą veiklos schemą, Mikas abu vyrus pavaišino vakariene ir migdomaisiais „pagerinta“ degtine. *Rūgštymui* ir *Vijokliui* užmigęs, agentas davė sutartą ženklą netoliese įsikūrusioms saugumo pajėgoms. Taip nuginkluoti partizanai pateko į negailestingas rankas.

Tardant atsakingus apygardos partizanų pareigūnus, panaudotos visos įmanomos „poveikio priemonės“ - net elektros srovė. Tiktai spalio 27 d. *Vijoklis* nurodė *Šarūno* bunkerio vietą. Mat apnuodyti *Rūgštymas* ir *Vijoklis*, sulaikyti gana neaiškiomis aplinkybėmis, manė, kad bunkeriai jau tušti, nes laisvėje likusiems partizanams jų suėmimo faktas žinomas, ir kad jų parodymai nepakenks kovos draugams. Vis dėlto situacija susiklostė kitaip.

1949 m. spalio 28 d. MGB 298-ojo šaulių pulko 3-iojo bataliono kareiviai apsupo Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų štabo būstinę Andrioniškio valsčiaus Butkiškių vienkiemyje, ūkininko Juozo Jovaišos sodyboje (ji buvo už vieno kilometro nuo Andrioniškio miestelio). Čia iš karto buvo sulaikytas ir į gerai užmaskuotą bunkerį pasiūstas šeimininkų sūnus, partizanas Juozas Jovaiša-*Lokys*. Jis pasakė, kad viduje yra tiktai jo netikras brolis Balys Žukauskas-*Komendantas*, *Princas*.

Priverstas išeiti iš bunkerio, iš pradžių Žukauskas MGB darbuotojams tvirtino viduje buvęs vienas, bet tardomas pasakė, kad toliau esančiame, antrajame, bunkeryje liko *Šarūnas* su žmona. Matydami, kad kitos išeities nėra, bet nenorėdami pasiduoti priešui gyvi, srities vadas Antanas Slučka-*Šarūnas*, jo žmona, srities Finansų skyriaus viršininkė Joana Railaitė-*Neringa*, *Vincukas*, *Pūga* ir partizanas Juozas Jovaiša-*Lokys* sunaikino svarbius dokumentus ir bunkeryje susisprogdino. Štabo adjutantas Balys Žukauskas-*Komendantas*, *Princas* suimtas.

Lapkričio 1 d., remiantis suimto ir žiauriai tardomo Balio Žukausko-*Komendanto* parodymais, vienu metu buvo apsupti *Šarūno* rinktinės, Algimanto apygardos štabo ir Ūkio dalies viršininko Prano Galvydžio-*Valterio* (pagal kitus duomenis, Plechavičiaus kuopos Ūkio dalies viršininko) bunkeriai. Šis kovotojas ten ir žuvo.

Apsuptas MGB 298-ojo šaulių pulko 3-iojo bataliono kareivių apygardos štabo bunkeryje prie Priegodo ežero susisprogdino Algimanto apygardos vadas Antanas Starkus-*Montė*, *Blinda*, *Herkus*, štabo viršininkas Albinas Pajarskas-*Bebras*, vado adjutantas Aleksas Matelis-*Audenis*, štabo narys Julius Burneika-*Tardytojas*, Danilevičiaus-*Vidmanto* adjutantas Juozas Leškys-*Algis*, Birutė Šniuolytė-*Ida*, *Ramunė* ir Stasė Vigelytė-*Živilė*. Kaip matome, nė vienas iš buvusių kovotojų nepasidavė gyvas.

Šarūno rinktinės partizanų bunkerį Šimonių girioje netoli Denionių ežero apsupo MGB 137-ojo šaulių pulko kareiviai. Bunkeryje žuvo LLKS vyriausiosios vadovybės atstovas Karaliaus Mindaugo sričiai Henrikas Danilevičius-*Vidmantas*, *Šernas*, *Danila*, *Kerštas*, partizanas Aloyzas Žilys-*Žirnis* ir *Šarūno* rinktinės vado adjutantas Juozas Lapienis-*Darius*. *Šarūno* rinktinės vadas Stasys Gimbutis-*Tarzanas*, štabo viršininkas Feliksas Niaura-*Cipras*, partizanė Elena Valevičiūtė-*Nida*, Plechavičiaus kuopos vadas Vladas Karosas-*Vilkas* ir Stasys Kriaučiūnas-*Liutauras*, suimti gyvi.

Iš suimto ir tardyto Šarūno rinktinės vado Stasio Gimbučio-**Tarzano** parodymų matyti, kad lapkričio 2 d. kruvina mirties grandinė Algimanto apygardoje tęsėsi toliau. Prie Iženos upelio, Šimonių girioje, sovietų kareivių apsuptame bunkeryje susisprogdino 6 Briedžio būrio partizanai: vadas Jonas Mazurevičius-**Briedis**, Vladas Jančys-**Tėvukas**, Gasparas Lapienis-**Dudutis**, Vytautas Kirdeikis-**Papartis**, Antanas Jančys-**Žaibas** ir Regina Jančytė.

Tą pačią dieną susprogdintas ir Alberto Žilio-**Žalgirio** vadovaujamo Kėstučio būrio bunkeris Šimonių girioje. Iš 5 ten buvusių partizanų nė vienas nepasidavė. Bunkeryje žuvo Juozas Pakštas-**Vytenis**, Bronius Birkus-**Klevas**, Alfonsas Niaura-**Tursas** ir Pauriškių pradinės mokyklos mokytoja, partizanų ryšininkė Vlada Vizbarienė-**Gražina**.

Užpuolus Jurgio Trečioko-Ryto slėptuvę Šimonių girioje, Barčios kalne, 1 partizanas žuvo, 4 paimti gyvi.

1949 m. lapkričio 2 d. žuvo ir Kunigaikščio Margio rinktinės Žvalgybos skyriaus viršininkas Petras Dilys-**Tarzanėlis**, **Eimutis**, vado adjutantas Stasys Gimbutis-**Rūkas**, Dariaus ir Girėno kuopos vadas Petras Černius-**Tigras** bei Vaižganto kuopos vadas Albertas Nakutis-**Viesulas** ir partizanas Kazys Palskys-**Ažuolas**. Sėkmingai pasitraukti pavyko tik rinktinės vadui Juozui Kemekliui-**Rokui**, **Rimtučiui**.

Taigi, įgyvendinus „Agentūrinę bylą“ **Kanibalai**, žuvo 38 partizanai, iš jų 16 - vadai. Be to, suimta 15 partizanų, 21 ryšininkas ir rėmėjas. Iš jų - pagrindiniai apygardos ryšininkai: Didžiulis-**Kalnas**, Riaubaitė-**Audronė**, Palepšytė-**Eglė**. Į saugumo rankas pakliuvo ir Kėdainių MGB darbuotojas Albinas Striukas, kaip jau minėta, palaikęs ryšį su Antanu Starkumi-**Monte** bei Stasiu Gimbučiu-**Tarzanu**.

Pasibaigus kraupioms operacijoms, 1949 m. gruodžio 21 d. slaptoje sovietų saugumo pažymoje apie Šarūno rinktinės veiklą Kupiškio apskrityje rašoma, kad partizanai veikia nedidelėmis grupelėmis, po 3-10 asmenų kiekvienoje. 1950 m. vasarą rinktinės sudėtyje buvo apie 100 kovotojų. Lapkričio 1 d. sovietų saugumas pažymose užfiksavo 73 laisvės kovotojus, iš kurių 29 buvo suimti arba nužudyti, 44 - besislapstantys. Tarp pastarųjų - Teofilis Gudas-**Eskimas**, Viktoras Sabaliauskas-**Kirvis**, Kazimieras Kregždė-**Hitleris**, Janina Valevičiūtė-Astra ir Juozas Valonis-**Merkys**.

Po šių netekčių Algimanto apygardos štabas nebuvo atkurtas. Laikinais iki likvidavimo jai vadovavo Kunigaikščio Margio rinktinės vadas Juozas Kemeklis-**Rokas**, pagal kitus duomenis - Povilas Tunkevičius-**Kastantas**. 1950 m. lapkričio mėnesį Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vado Broniaus Kalyčio-**Liutauro**, **Siaubo** įsakymu sujungti Kunigaikščio Margio bei Šarūno rinktinių likučiai pavadinti Tumo-Vaižganto rinktine ir priskirti Vytauto apygardai. Jos vadu tapo Juozas Kemeklis-**Rokas**, **Rimutis** (žuvo 1951 m. gruodžio 22 d.). Žalioji rinktinė įjungta į Vyčio apygardos sudėtį, o lapkričio 25 d. Algimanto apygarda panaikinta.

Algimanto apygarda buvo viena vėliausiai įkurtų ir trumpiausiai gyvavusių Lietuvoje. Vis dėlto ir tie treji jos įtemptos veiklos metai amžiams įrašė garbingą Laisvės kovotojų vardą į mūsų tautos istorijos puslapius.

PARTIZANŲ BIOGRAFIJOS

ŠIAURĖS RYTŲ SRITIES IR ALGIMANTO APYGARDOS VADAI

JONAS KIMŠTAS-Žalgiris, Dobilas, Žygūnas

Gimė 1911 m. Vilniuje. Baigė pirmojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos Karo mokyklą Kaune, gavo jaunesniojo leitenanto laipsnį, tarnavo Lietuvos kariuomenėje, o 1941 m. - savisaugos daliniuose, vėliau dirbo Darbo biržoje Vilniuje. 1944-aisiais, tarnaujant Vietinėje rinktinėje, jam suteiktas leitenanto laipsnis.

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai, Jonas Kimštas pasitraukė į partizanų gretas, buvo vienas iš Vytauto apygardos kūrėjų ir pirmasis vadas. Nuo 1947 m. sausio mėn. jis - Šiaurės rytų Lietuvos srities partizanų vadas, o nuo 1949 m. vasario - LLKS Tarybos prezidiumo narys ir štabo viršininkas.

Šio partizanų vado likimas susiklostė tragiškai. 1952 m. rugpjūčio mėn. naktį iš 15 į 16 dieną MGB agentai-smogikai pakvietė *Žalgirį* į susitikimą Šimonių girioje ir ten suėmė. Žiauriai kankinamas, jis buvo priverstas prisidėti prie paskutinių Aukštaitijos partizanų vadų sunaikinimo. Mirė Vilniuje 1974 m.

ANTANAS SLUČKA-Šarūnas, *Atlantas*

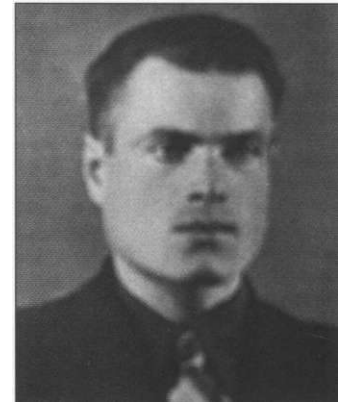
Gimė 1917 m. balandžio 19 d. Troškūnuose, Viktorijos ir Pranciškaus Slučkų šeimoje. Mokydamasis to paties miestelio progimnazijoje, artimai bendravo su vienuoliais pranciškonais. Anksti jaunystėje jis mėgino pasirinkti vienuolio kelią, bet vėliau pasuko į pasauliečio gyvenimą ir išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę.

Tarnavo Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo 2-ajame pėstininkų pulke. Vokiečių okupacijos metais studijavo mediciną, 1944 m. išėjo savanoriu į Vietinę rinktinę. Čia jam suteiktas leitenanto laipsnis.

Grįžęs į gimtinę, Troškūnų apylinkėse suformavo pirmąją partizanų būrį. 1945 m. įkūrė Šarūno rinktinę ir jai vadovavo. 1947 m. balandžio 19 d. Šiaurės rytų Lietuvos srities vado įsakymu jis paskirtas naujai kuriamos Algimanto apygardos vadu. Nuo 1949 m. gegužės buvo Rytų Lietuvos (Karialiaus Mindaugo) srities vadas.

Iš slaptuose saugumo dokumentuose esančių aprašymų matyti, kad Antanas Slučka buvo vidutinio ūgio, rudais plaukais, vilkėjo Lietuvos kariuomenės uniformą su šaulių herbu ant rankovės ir užrašu „Gyvenimas Tėvynei, siela Dievui“.

1947 m. rugpjūtį drauge su Vytauto apygardos vadu Vincu Kauliniu-*Miškiniu* jis sėkmingai išvengė MGB pinklių ir sužeistas (stiklo šukė supjaustė veidą) grįžo iš Vilniaus į savo apygardą. Po šio įvykio paaiškėjo, kad BDPS vadovas Juozas Markulis-Erelis yra MGB bendradarbis.

Jonas Kimštas-Žalgiris.
Lietuvos ypatingasis archyvas

Antanas Slučka-Šarūnas,
Atlantas.
Genocido aukų muziejus

Kadangi buvo mokęsis medicinos, **Šarūnas** operuodavo sužeistus kovos draugus. Dėl drąsos susiremiant su priešu ne kartą buvo sužeistas ir pats. Ypač sunkiai - 1947 m. lapkritį per susidūrimą su MGB kareiviais prie Troškūnų-Viešintų valsčių ribos.

Antanas Slučka daug rašė į pagrindinę spaudą, aktyviai palaikė ginkluoto pagrindžio centralizacijos idėją, prisidėjo kuriant vyriausiąją partizanų vadovybę.

1949 m. kovo mėn. Andrioniškio valsčiaus Butkiškio vienkiemyje įrengtame srities štabo bunkeryje jis susituokė su partizane, našle Joana Railaite-Varčiuviene (g. 1923 m.), spausdinusia apygardos dokumentus (pagal profesiją ji - buhalterė). Ten pat jie abu 1949 m. spalio 28 d. kartu su sodybos šeimininko sūnumi Juozu Jovaiša-**Lokiu** žuvo: pamatę, kad yra apsupti, partizanai sunaikino dokumentus ir susisprogdino. Jų palaikai buvo išgabenti į Kauną, palaidojimo vieta iki šiol nežinoma.

1989 m. rugpjūtį žūties vietoje artimųjų rūpesčiu pastatytas medinis kryžius ir paminklinis akmuo. 1998 m. gegužės 19 d. Antanui Slučkai-**Šarūnui** buvo suteiktas partizanų pulkininko laipsnis ir tos dienos Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu jis (po mirties) apdovanotas Vyčio kryžiaus I-ojo laipsnio ordinu.

Antanas Starkus-*Blinda*,
Montė, *Herkus*
A. Šimėno asmeninis archyvas

ANTANAS STARKUS -*Blinda*, *Montė*

Gimė 1919 m. spalio 29 d. Panevėžio apskrities Šimonių valsčiaus Zubiškių (dab. Vairiškių) kaime. Į Lietuvos kariuomenę išėjo savanoriu. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Ne visai tiksliais duomenimis, Antrojo pasaulinio karo metais Antanas Starkus kovojo Vokietijos kariuomenės sudėtyje prieš Raudonąją armiją. 1944 m. pabaigoje, sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą, Antanas Starkus išvyko į Abvero žvalgybos mokyklą Nr. 203, dislokuotą Rytų Prūsijoje, netoli Šlezbergo miesto. Ten būsimasis Algimanto apygardos partizanų vadas mokėsi keturis mėnesius.

1945 m. sausio 21 d. su 8 desantininkais jis buvo nuleistas Kupiškio apylinkėse. Sausio 22 d. ši grupė susidūrė su Raudonosios armijos daliniu. Per susišaudymą sužeistas ir suimtas desantininkų grupės vadas Antanas Gogelis (slapyvardis - Jonas Laukaitis). Jo pavaduotojas Starkus (slapyvardis - Antanas Riekus) sėkmingai pasiekė gimtinę, kur suorganizavo partizanų būrį, vėliau įsijungusį į Šarūno rinktinę. 1946-1947 m. jis vadovavo Šimonių, Kupiškio ir Svėdasų valsčiuose veikusiai Algirdo kuopai. 1947 m. sausį jau buvo suformuoti 8 būriai su 93 Starkui-**Blindai**, **Montei** pavaldžiais partizanais.

1947 m. birželio 30 d. **Montė** paskirtas Šarūno rinktinės vadu, o 1948 m. balandžio 15 d., suformavus naują Algimanto apygardos štabą, - jo viršininku. Pagal suimto Šarūno rinktinės štabo viršininko R. Niauros-**Cipro** parodymus, Starkus-**Montė** apygardos vadu paskirtas tik 1949 m. liepą.

Antano Starkaus brolis partizanas Feliksas Starkus, Birželio sukilimo Šimonių miestelyje vadas, žuvo 1947 m. rugsėjo 29 d. Okupantų persekijama brolių Starkų motina savo namuose nebegyveno. Tą žinodamas, **Montė** šeimos sodybą užminavo. Tad keli okupacinės valdžios atstovai, no-

rėję patekti į namą, buvo sužeisti. Vėliau namas sudegintas.

Tarp partizanų *Montė* garsėjo kaip bebaimis karys. Ne vieną kartą tik dėl jo sumanumo, geros orientacijos ir taiklaus šaudymo partizanams pavyko išsiveržti iš okupantų kariuomenės apsupties. Be to, *Montė* sugebėjo organizuoti aktyvią pasipriešinimo kovą, nuolatos rengdavo pasalas ir panašias akcijas.

1949 m. lapkričio 1 d. Antanas Starkus - *Montė* žuvo MGB kareivių apsuptame apygardos štabo bunkeryje Šimonių girioje prie Priegodo ežero. Jis, po atkaklių kautynių sužeistas ir nenorėdamas pasiduoti gyvas, kartu su kitais kovos draugais susisprogdino.

Partizanų artimieji žuvusiuosius slapta palaidojo Adomynės miestelio kapinėse. Čia jų atminimui įamžinti 1989 m. lapkričio 1 d. atidengtas paminklinis akmuo. 1999 m. narsiam kovotojui Antanui Starkui suteiktas kario savanorio statusas ir pulkininko laipsnis (po mirties).

APYGARDOS ŠTABO PAREIGŪNAI

ANTANAS PALAVENIS - *Skirmantas*

Gimė 1917 m. Pilypų kaime, Kavarsko valsčiuje. 1937 m. baigė Ukmergės gimnaziją ir įstojo į VDU Medicinos fakultetą. 1938 m. pašauktas į Lietuvos kariuomenę, paskirtas į Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto 3-iąją pėstininkų pulką. 1939 m. baigė Karo mokyklą ir gavo atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį. 1939 m. paleistas į atsargą, tęsė studijas VDU Medicinos fakultete. 1944 m. baigė studijas, įgijo gydytojo kvalifikaciją.

Buvo Šarūno rinktinės partizanas, nuo 1947 m. gegužės mėn. - Algimanto apygardos štabo viršininkas. Žuvo 1948 m. žiemą.

ANTANAS KISIELIUS - *Sakalas*

Gimė 1924 m. Troškūnų miestelyje. Kovojo kaip Traidienio būrio partizanas, nuo 1947 m. gegužės buvo Algimanto apygardos vado Antano Slučkos - *Šarūno* adjutantas. Žuvo 1948 m. vasario 9 d.

JURGIS *URBONAS-Lakštutis*

Gimė 1923 m. Utenos apskrityje, Anykščių valsčiuje, Niūronių kaime. Poetas, Niūronių pradinės mokyklos mokytojas.

Buvo Algimanto apygardos štabo Visuomeninės dalies viršininkas. Redagavo štabo periodinį leidinį *Partizanų kova* (1947 m. gegužės-1948 m. vasario mėn.), Šarūno rinktinės štabo periodinį leidinį *Pragiedruliai* (1947-1948 m.), rengė ir redagavo neperiodinį apygardos leidinį *Neįveiksi, sūnau, Šiaurės*.

1948 m. vasario 2 d. žuvo prie Duobulės miško Andrioniškio valsčiuje. Palaidotas Inkūnų kapinėse.

Albinas Pajarskas-*Bebras*.

Genocido aukų muziejus

ALBINAS PAJARSKAS -*Bebras*

Gimė 1923 m. Jotkonių kaime, Svėdasų valsčiuje. Tėvas Steponas Pajarskas - Lietuvos kariuomenės savanoris, sesuo Veronika - partizanų ryšininkė. Baigė Rokiškio gimnaziją.

Nuo 1945 m. vasaros jis - Žalgirio būrio partizanas, nuo 1949 m. vasaros - Algimanto apygardos štabo viršininkas. 1949 m. lapkričio 1 d. žuvo apygardos štabo bunkeryje Šimonių girioje, prie Priegodo ežero. Palaidotas Adomynės kapinėse.

1999 m. Albinas Pajarskas apdovanotas Vyčio kryžiaus III-iojo laipsnio ordinu (po mirties), jam suteiktas kario savanorio statusas ir pulkininko leitenanto laipsnis.

Aleksas Matelis-*Audenis*.

Genocido aukų muziejus

ALEKSAS *MATELIS-Audenis*

Gimė 1919 m. Vikonių kaime, Svėdasų valsčiuje. Žalgirio būrio partizanas nuo 1945 m. pavasario, Algimanto apygardos vado adjutantas.

Žuvo štabo bunkeryje 1949 m. lapkričio 1 d. Šimonių girioje, prie Priegodo ežero. Palaidotas Adomynės kapinėse.

JULIJONAS BURNEIKA-Mytojas

Gimė 1918 m. Mikniūnų kaime, Skapiškio valsčiuje. Partizanas, Algimanto apygardos štabo narys.

1949 m. lapkričio 1 d. kartu su kitais žuvo apygardos štabo bunkeryje Šimonių girioje, prie Priegodo ežero. Palaidotas Adomynės kapinėse.

Pranciškus Galvydis-*Valteris*.

Genocido aukų muziejus

PRANCIŠKUS GALVYDIS-*Valteris*

Gimė 1910 m. Svėdasų miestelyje. Žalgirio būrio partizanas, Algimanto apygardos štabo Ūkio skyriaus viršininkas.

Žuvo 1949 m. lapkričio 1 d. bunkeryje Šimonių girioje, netoli Aluotų kaimo. Palaidotas Sliepsiškio kaimo kapinėse.

ALBINAS KUBILIUS-*Rūgštymas, Eimutis*

Gimė 1923 m. Pajuostinio kaime, Troškūnų valsčiuje.

Gimė 1923 m. Pajuostinio kaime, Troškūnų valsčiuje.

1944 m. buvo Vietinės rinktinės karys savanoris, tarnavo Vokietijos kariuomenės darbo batalione Rytų Prūsijoje. Į Lietuvą grįžo 1945 m. birželio mėn. ir įsijungė į savo krašto partizanų gretas. Buvo Drąsučio būrio, vėliau - Gražinos kuopos vadas. Algimanto apygardos, vėliau Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities Ryšių skyriaus viršininkas.

MGB agentui išdavus, 1949 m. spalio 23 d. suimtas kartu su srities vado ryšininku Alfonsu Vildžiūnu-*Vijokliu*. Nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metams tremties. Kalėjo Komi ASSR, Vorkutos lageryje. Į Lietuvą grįžo 1957 m., gyveno Troškūnų miestelyje.

Mirė 1992 m.

ŠARŪNO RINKTINĖ

Algimanto apygardos pagrindas buvo Šarūno rinktinė, kurioje buvo įsikūrę štabai, leista pagrindinė spauda. Priklausė Troškūnų, Viešintų, Šimonių, Subačiaus, Kupiškio, Skapiškio, Kavarsko, Anykščių, Svėdasų ir Kamajų apylinkėse veikę partizanų daliniai. Daugiausia partizanai telkėsi Šimonių girioje, Troškūnų ir Dabužių miškuose.

1945 m. suburtos rinktinės pirmasis vadas ir įkūrėjas buvo Antanas Slučka-Šarūnas. Ilgainiui jos sudėtyje suformuotos trys kuopos: Butegeidžio, Gražinos ir Plechavičiaus. 1947 m. balandį Slučkai tapus Algimanto apygardos vadu, birželio 30 d. vadovavimą rinktinei perėmė Antanas Staruskus-Montė. 1949 m. liepos 1 d. Šarūno rinktinės vadu paskirtas Stasys Gimbutis-Taržanas. Tų pačių metų lapkričio mėn., vykdant apygardos likvidavimo operaciją, jis suimtas.

1949 m. pabaigoje - 1950 m. pradžioje Kunigaikščio Margio rinktinės vado Juozo Kemeklio-Roko, Rimtučio pastangomis Šarūno rinktinės štabas buvo atkurtas. 1950 m. lapkritį Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vado Broniaus Kalyčio-Liutauro įsakymu Kunigaikščio Margio ir Šarūno rinktinių likučiai sujungti, pavadinti Tumo-Vaižganto rinktine ir priskirti Vytauto apygardai.

RINKTINĖS VADAI

STASYS GIMBUTIS-Taržanas

Gimė 1916 m. Liepagirių kaime, Svėdasų valsčiuje. 1942-1944 m. tarnavo Svėdasų miestelio policijoje. 1944 m. pradėjo kovą Patrimpo būryje Užpalių valsčiuje, vėliau persikėlė į Šimonių girią ir buvo Svėdasų valsčiaus partizanas. Nuo 1948 m. liepos iki 1949 m. balandžio 23 d. Vytauto apygardos Liūto rinktinės Žalgirio būrio, nuo 1949 m. balandžio 23 d. iki 1949 m. liepos 1 d. - Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Plechavičiaus kuopos, o nuo liepos 1 d. - Algimanto apygardos Šarūno rinktinės vadas.

1949 m. rugsėjo mėn. vykusiame Aukštaitijos partizanų vadų pasitarime Šimonių girioje paskirtas būsimos Nepriklausomos Lietuvos Kupiškio apskrities vadu. Suimtas 1949 m. lapkričio 1 d. Šimonių girioje, bunkeryje prie Dienionių ežero. Nuteistas 25 metus kalėti, vėliau perteistas ir lageryje sušaudytas.

POVILAS TUNKEVIČIUS-Kastantas

Gimė 1916 m. Stukonių kaime, Troškūnų valsčiuje. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje, turėjo puskarininkio laipsnį. Kaip partizanas nuo 1944 m. veikė Troškūnų, Viešintų ir Subačiaus valsčiuose. Buvo Šarūno rinktinės Gražinos kuopos, o nuo 1949 m. pabaigos - Algimanto apygardos Šarūno rinktinės vadas.

Žuvo 1950 m. rugsėjo mėn. 30 d. Margavonės kaime, Viešintų valsčiuje. Palaidotas Troškūnų kapinėse.

Stasys Gimbutis-Taržanas.
Utenos kraštotyros muziejus

Povilas Tunkevičius-Kastantas.
B. Biliūnaitės asmeninis archyvas

ŠARŪNO RINKTINĖS ŠTABO PAREIGŪNAI

VACYS *GIRDĖNAS-Lakūnas*

Gimė 1917 m., 1935 m. baigė Vilkijos gimnaziją, 1938 m. - Karo aviacijos puskarininkių mokyklą, gavo jaunesniojo puskarininkio laipsnį. Tarnavo 4-tojoje aviacijos eskadrilėje Šiauliuose. 1940 m. spalio 28 d. okupuotinė sovietų valdžios paleistas į atsargą.

Partizanas nuo 1944 m., pirmasis Šarūno rinktinės štabo viršininkas. Žuvo 1945 m. birželio 24 d. Daugulių kaime. Palaidotas Andrioniškio miestelio kapinėse.

VINCAS DEKSNYS-*Ramunis*

Gimė 1912 m. Vederiškių kaime, Rokiškio valsčiuje. Mokytojas, Degučių pradžios mokyklos vedėjas. Buvo Šarūno rinktinės Margio būrio partizanas, vėliau - Algimanto apygardos Šarūno rinktinės štabo viršininkas.

Žuvo 1948 m. birželio 3 d. Kupiškio apskrityje, Miliūnų kaime, išdavus agentui smogikui.

FELIKSAS NIAURA-Cipras

Gimė 1923 m. Svėdasų valsčiaus Bajorų kaime. Vytauto apygardos Žalgirio būrio partizanas, vėliau Algimanto apygardos partizanas. 1949 m. liepą paskirtas Šarūno rinktinės štabo viršininku.

Suimtas 1949 m. lapkričio 1 d., nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metams tremties. Mirė 1990 m.

KUOPŲ VADAI

GRAŽINOS KUOPA

JONAS STANEVIČIUS-Dėdė, *Vaitkus*

Gimė 1921 m. Vilkatupių kaime, Subačiaus valsčiuje.

Buvo Šaulių sąjungos narys, 1941 m. birželio sukilimo dalyvis, Lietuvos laisvės armijos (toliau - LLA) narys nuo 1943 metų. 1944-aisiais išėjo, partizanauti, 1945 m. birželio - spalio mėn. ėjo Šarūno rinktinės vado adjutanto pareigas. 1946-ųjų birželį paskirtas Gražinos kuopos vadu. Susikūrus Algimanto apygardai, nuo 1947 m. rudens Jono Jankausko slapyvardžiu gyveno Kaune ir ėjo Algimanto apygardos Operatyvinio ir organizacinio skyriaus viršininko pareigas.

1948 m. spalio 12 d. suimtas, nuteistas 25 metus kalėti lageryje ir 5 metus praleisti tremtyje. Kalėjo Komi ASSR, Vorkutoje, mirė 1982 m.

BUTEGEIDŽIO KUOPA

ANTANAS *JAGĖLA-Ažuolas*

Gimė 1913 m. Šovenių kaime, Kavarsko valsčiuje. Lietuvos kariuomenės puskarininkis, Šaulių sąjungos narys. Nacių okupacijos metais buvo Kavarsko valsčiaus seniūnas. Nuo 1945 m. spalio - rinktinės vado Šarūno adjutantas. Įkūrus Algimanto apygardą, paskirtas Butegeidžio kuopos vadu.

Žuvo 1948 m. lapkričio 13 d. Pašvenčio miške, Kavarsko valsčiuje. Palaidotas Traupio miestelio kapinėse. 2003 m. apdovanotas Vyčio kryžiaus IV-ojo laipsnio ordinu (po mirties).

ALEKSAS VELANIS-Tigras

Gimė 1905 m. Rusijoje, dabartinės Ukrainos teritorijoje. Buvo Tigro būrio, vėliau Butegeidžio kuopos vadas. Suimtas 1949 m. rudenį, nuteistas 25 metams kalėjimo ir 5 metams tremties. Kalėjo Intoje, kur ir žuvo.

PLECHAVIČIAUS KUOPA

VLADAS *KAROSAS-Vilkas*

Kilęs iš Svėdasų valsčiaus Drobčiūnų kaimo, stambaus ūkininko šeimos. 1937-1939 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje, buvo puskarininkis. 1941 m. sukilimo dalyvis Svėdasų miestelyje. 1942-1944 m. tarnavo policijoje, 1945 m. balandį tapo partizanų. 1945 m. - Geležinio vilko, 1948 m. - Viesulo partizanų būrio vadas. Nuo 1949 m. rugpjūčio paskirtas Šarūno rinktinės Plechavičiaus kuopos vadu. Suimtas 1949 m. lapkričio 1 d. Šimonių girioje, Šarūno rinktinės štabo bunkeryje prie Denionių ežero. Nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metams tremties.

Antanas Jagėla-Ažuolas.

S. Jagėlos asmeninis archyvas

ŽALIOJI RINKTINĖ

Žalioji rinktinė įkurta 1945 m. kovo mėn. Ji vienijo Pakruojo, Radviliškio, Baisogalos, Smilgių ir Šeduvos apylinkių partizanus. Rinktinei vadovavo Izidorius *Pucevičius-Radvila*, o po jo žūties 1945 m. rugpjūčio 25 d. - karininkas Vladas Juozokas-*Petraitis*.

1947 m. liepos 1 d. (pagal kitus duomenis - 1948 m. kovo mėn.) Algimanto apygardos vado įsakymu į apygardos sudėtį įjungta Žalioji rinktinė ir jos vadu paskirtas Vytautas Česnakavičius-*Valas*, *Daujotas* (žuvo 1949 m. kovo mėn.). 1949 m. gegužės 15 d. rinktinės vado pareigos patikėtos Jonui Januševičiui-Rakšniui (žuvo 1951 m. balandžio 4 d.).

1950 m. birželį Žalioji rinktinė prijungta prie Vyčio apygardos.

RINKTINĖS VADAI

VYTAUTAS ČESNAKAVIČIUS-*Valas*, *Daujotas*

Gimė 1924 m. Valdeikių kaime, Smilgių valsčiuje.

1944 m. baigė Kauno aukštesniąją technikos mokyklą, tais pačiais metais įstojo į LLA. 1944 m. pabaigoje išvyko į Abvero žvalgybos mokyklą Vokietijoje. 1945 m. sausio 21 d. kartu su kitais šešiais desantininkais nusileido Smilgių valsčiuje (Grupei vadovavo lt. Bronius Giedrikas-*Jonas Švitrigaila*). 1945 m. kovo 27 d. dalyvavo Ažagų - Eimuliškio kautynėse ir 1945 m. liepos 8 d. užimant Rozalimo miestelį. Jo vadovaujamas partizanų būrys, veikęs Smilgių ir Pušaloto valsčiuose, 1948 m. kovo mėn. perorganizuotas į Žaliają rinktinę ir įjungtas į Algimanto apygardos sudėtį.

Valas žuvo 1949 m. kovo mėn. 1999 m. Vytautui Česnakavičiui suteiktas kario savanorio statusas ir majoro laipsnis (po mirties).

JONAS J. ANUSEVIČIUS-*Vilkas*, *Rakšnys*

Gimė 1918 m. Girpetrių kaime, Pušaloto valsčiuje, Panevėžio apskrityje.

Vilniaus universitete studijavo žurnalistiką. Nebaigęs mokslų, 1945 m. tapo Žaliosios rinktinės partizanu. Dalyvavo Ažagų-Eimuliškio kautynėse. Po jų buvo suimtas, bet sugebėjo pabėgti. 1948 m., Algimanto apygardos sudėtyje sukūrus Žaliają rinktinę, dirbo jos štabo viršininku. 1949 m. gegužės 15 d. paskirtas tos pačios Žaliosios rinktinės vadu.

Žuvo 1951 m. balandžio 4 d. per kautynes Moniūnų kaime (Rozalimo valsčius).

Jonas Januševičius-Vilkas, *Rakšnys*.

A. Meškausko asmeninis archyvas

KUNIGAİKŠČIO MARGIO RINKTINĖ

Kunigaikščio Margio rinktinė įkurta 1948 m. birželio 15 d. (vadas - Juozas Kemeklis-**Rokas**, **Rimtutis**). 1948 m. pabaigoje - 1949 m. pradžioje nusistovėjo Rokiškio apskrityje veikusių partizanų būrių organizacinė struktūra. Margio rinktinę sudarė trys kuopos: Vaižganto, Gedimino, Dariaus ir Girėno. 1949 m. rudenį, sunaikinus apygardos vadovybę, **Rokas**, **Rimtutis** pradėjo vadovauti Šarūno rinktinei. 1950 m. lapkričio mėn. Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vado Broniaus **Kalyčio-Liutauro** įsakymu Kunigaikščio Margio ir Šarūno rinktinių likučiai buvo sujungti, pavadinti Tumo-Vaižganto rinktine ir priskirti Vytauto apygardai.

RINKTINĖS VADAI

JUOZAS KEMEKLIS-**Rokas**, **Rimtutis**

Gimė 1918 m. gegužės 8 d. Šarkių kaime, Jūžintų valsčiuje.

1939 m. baigė Gruzdžių aukštesniąją žemės ūkio mokyklą, įgijo veterinaro specialybę. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje, Kaune baigė puskarininkių kursus. Buvo šaulys. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime Duokiškyje.

1945 m. suorganizavo Ažuolo partizanų būrį. 1948 m. tapo Algimanto apygardos sudėtyje įkurtos Kunigaikščio Margio rinktinės vadu. Nuo 1949 m. vidurio paskirtas apygardos Propagandos ir agitacijos skyriaus viršininku. Organizavo laikraščio **Partizanų kova** leidybą. 1950 m. lapkričio mėn. jam patikėtos Tumo-Vaižganto rinktinės, suformuotos iš sujungtų Kunigaikščio Margio ir Šarūno rinktinių, vado pareigos. Nuo 1951 m. gegužės jis - Karaliaus Mindaugo srities štabo viršininkas.

Žuvo 1951 m. gruodžio 22 d. Pelenių-Vidžiūnų miške (Kuktiškių apyl.). 2000 m. Juozui Kemekliui suteiktas kario savanorio statusas ir pulkininko leitenanto laipsnis (po mirties).

Juozas Kemeklis-**Rokas**,
Rimtutis.

Genocido aukų muziejus

KUOPŲ VADAI

DARIAUS IR GIRĖNO (BUV. ŽALGIRIO) KUOPA

KAZYS JUREVIČIUS-*Dobilas*

Gimė 1924 m. Kovelų kaime, Rokiškio valsčiuje.

Buvo Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės Dariaus ir Girėno kuopos vadas. 1949 m. vasario 16 d. paskirtas Kun. Margio rinktinės štabo viršininku.

Išdavus agentui Dalgiui, žuvo 1949 m. kovo 18 d.

ANTANAS BAUKYS-*Sakalas*

Gimė 1917 m. Černopadinoje, Saratovo gubernijoje, Rusijoje. Vadovavo Žalgirio partizanų būriui. 1949 m. vasario 16 d. paskirtas Dariaus ir Girėno kuopos vadu.

Išdavus agentui Dalgiui, žuvo 1949 m. kovo 18 d.

PETRAS ČERNIUS-*Tigras*

Gimė 1921 m. Namajūnų kaime, Kamajų valsčiuje. Algimanto apygardos, Kunigaikščio Margio rinktinės partizanas. Po Antano Baukio-*Sakalo* žūties, 1949 m. kovo 30 d. paskirtas Dariaus ir Girėno kuopos vadu.

Žuvo 1949 m. lapkričio 2 d.

GEDIMINO KUOPA

ANTANAS VARNAS -*Plechavičius, Radvila*

Kilęs iš Mačioniškio kaimo, Rokiškio valsčiaus (?). Vėjo būrio partizanas. 1947 m. gruodžio 17 d. žuvus būrio vadui Jonui Bulovui-*Vėjui*, pėrėmė vadovavimą būriui. (1948 m. vasarą iš šio būrio sukurta Gedimino kuopa.) Pirmasis Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės Gedimino kuopos vadas.

Žuvo 1948 m. lapkričio mėn. Sodelių kaime, Juodupės valsčiuje.

JUOZAS BULOVAS -*Iksas, Dūmas*

Gimė 1922 m. Kalpokiškių kaime, Rokiškio valsčiuje.

Buvo Antano Varno-*Plechavičiaus, Radvilos* pavaduotojas. Po pastarojo žūties paskirtas Gedimino kuopos vadu.

1949 m. lapkričio 14 d., provokatoriui Maskvai išdavus, kartu su žmona Diana Glemžaitė ir 4 partizanais žuvo Plunksnočių miške tarp Žiobiškio ir Juodupės.

Juozas Bulovas-*Iksas*. Piešė
Diana Glemžaitė-Bulovienė.

Lietuvos ypatingasis archyvas

DIANA GLEMŽAITĖ

Gimė 1925 m. spalio 29 d. Zarasų apskrities Degučių kaime. Mokėsi Pandėlyje, Rokiškyje ir Kupiškyje. 1944 m. įstojo į VDU Filologijos fakultetą. 1947 m. pavasarį metė studijas, grįžo į tėviškę ir įsitraukė į pagrindžio veiklą. Palaikė ryšius su Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės partizanais.

1948 m. jos šeima atsidūrė Sibire. Tais pačiais metais ji susituokė su minėtos rinktinės Gedimino kuopos vadu Juozu Bulovu-*Iksu*. Rašė eilėraščius, kurie plito tarp žmonių, buvo skelbiami partizanų spaudoje. Provokatoriui išdavus, 1949 m. lapkričio 14 d. žuvo Plunksnočių miške tarp Žiobiškio ir Juodupės.

1994 m. išleistas Dianos Glemžaitės poezijos rinkinys *Mes mokėsime numirti*. 1997 m. partizanų poetei suteiktas kario savanorio statusas (po mirties). 1999 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu Diana Glemžaitė apdovanota Vyčio Kryžiaus IV-ojo laipsnio ordinu (po mirties).

Dianos Glemžaitės
autoportretas.

Lietuvos ypatingasis archyvas

VAIŽGANTO KUOPA

ALBERTAS NAKUTIS-*Viesulas*

Gimė 1910 m. Malešių kaime, Svėdasų valsčiuje. Buvo šaulys.

Pirmaisiais pokario kovos metais vadovavo Svėdasų valsčiaus partizanų būriui. Vėliau jam patikėtos Šarūno rinktinės Algirdo kuopos sudėtyje veikusio Viesulo būrio vado pareigos. 1948 m. vasarą perėjo į Kunigaikščio Margio rinktinę, vadovavo Vaižganto kuopai.

Žuvo 1949 m. lapkričio 2 d. Drobčiūnų miške, Svėdasų valsčiuje. Palaidotas Kunigiškių kaimo kapinėse.

2007 m. apdovanotas Vyčio kryžiaus III-iojo laipsnio ordinu (po mirties).

Algimanto apygardos vadovybė 1947-1948 m.

Priklaupę iš kairės: apygardos štabo viršininkas Antanas Palavenis-*Skirmantas*, kiti asmenys neatpažinti.
 Stovi iš kairės: Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities štabo narys Juozas Sibaila-*Diedukas*, *Merainis*,
 partizanės Zuzana Railaitė-*Lakštingala*, Joana Railaitė-*Neringa*
 ir Algimanto apygardos vadas Antanas Slučka-*Šarūnas*.

A. Meškausko asmeninis archyvas

Algimanto apygardos vadas Antanas Starkus-*Montė*,
LLKS vyriausiosios vadovybės specialusis atstovas Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo)
sričiai, buvęs Kėstučio apygardos vadas Henrikas Danilevičius-*Vidmantas*
ir jo adjutantas Juozas Leškys-*Algis*. 1949 m.

Genocido aukų muziejus

Algimanto ir Vyčio apygardų partizanų susitikimas 1947 m. vasarą. I eilėje iš kairės: Bronius Juospaitis-*Direktorius*, Edvardas Daučiūnas-*Jokeris*, neatpažintas asmuo; už jų - Algimanto apygardos štabo visuomeninės dalies viršininkas Jurgis Urbonas-*Lakštutis*. Stovi iš kairės: Alfonsas Smetona-Žygaudas, neatpažintas asmuo, Mykolas Šemežys-*Aras*, Vyčio apygardos vadas Danielius Vaitelis-*Briedis*, Algimanto apygardos vadas Antanas Slučka-Šarūnas, jo adjutantas Antanas Kisielius-*Sakalas*, Antanas Burokas-*Mokytojas*, Vytautas Zakaras ir Antanas Žilys-*Žaibas*.

J. Kadžionio asmeninis archyvas

Iš kairės: Vytauto apygardos vadas
Vincas *Kaulinis-Miškinis*, Rytų Lietuvos
(Karaliaus Mindaugo) srities vadas Jonas
Kimštas-*Žalgiris* ir Algimanto apygardos
vadas Antanas Slučka-Šarūnas.

Utenos kraštotyros muziejus

Antanas Slučka-Šarūnas, *Atlantas* - Šarūno rinktinės įkūrėjas
(1945 m.) ir pirmasis vadas, Algimanto apygardos pirmasis vadas
(nuo 1947 m. balandžio 19 d.), Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo)
srities vadas (nuo 1949 m. gegužės mėn.).

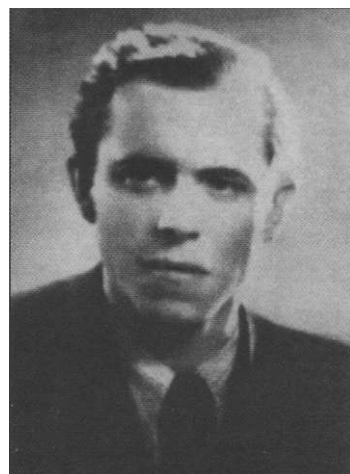
Žuvo 1949 m. spalio 28 d.

Genocido aukų muziejus

Antanas Slučka-Šarūnas studijų metais.

A. Petronio asmeninis archyvas

Antanas Slučka-Šarūnas.

A. Petronio asmeninis archyvas

Su studijų draugais. Antanas Slučka - pirmas iš dešinės.

A. Petronio asmeninis archyvas

Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vadas Antanas Slučka-Šarūnas su žmona, srities Finansų skyriaus viršininke Joana Railaitė-Neringa ir adjutantu Baliu Žukausku-Princu.

Genocido aukų muziejus

Antano Slučkos-Šarūno ir Joanos Railaitės-Neringos vestuvės.
1949 m. kovo mėn.

A. Petronio asmeninis archyvas

Algimanto apygardos štabo raštvedė, Rytų Lietuvos
(Karaliaus Mindaugo) srities Finansų skyriaus viršininkė
Joana Railaitė-Slučkienė-*Neringa, Pūga, Vincukas*.
Su vyru žuvo 1949 m. spalio 28 d.

A. Petronio asmeninis archyvas

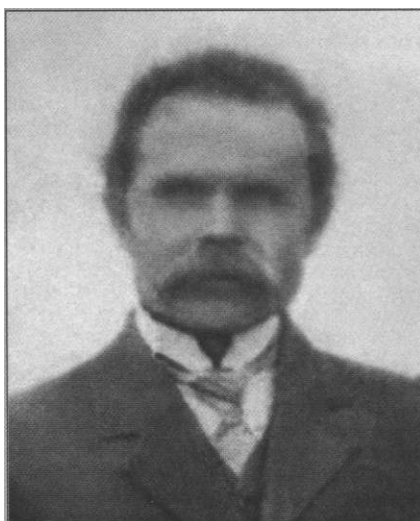

Algimanto apygardos partizanės seserys Zuzana-Lakštingala ir Joana-Neringa Railaitės.

Genocido aukų muziejus

Motina Viktorija Urbonaitė-Slučkienė.
A. Petronio asmeninis archyvas

Tėvas Pranciškus Slučka.
A. Petronio asmeninis archyvas

Slučkų šeima. Antanas Slučka stovi pirmas iš kairės.
A. Petronio asmeninis archyvas

Algimanto apygardos partizanų vadai:
Antanas Starkus-*Montė* ir pirmasis apygardos vadas Antanas Slučka-*Šarūnas*.
Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos partizanai.

Iš kairės: Algimanto apygardos Ryšių skyriaus viršininkas Albinas Kubilius-*Rūgštymas*,
Žaliosios rinktinės vadas Vytautas Česnakavičius-*Valas*, Šarūno rinktinės vadas Antanas Starkus-*Montė*.
Fotografuota ne vėliau kaip 1949 m. kovą.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Kęstučio būrio partizanai:
Stanislovas Astravas - *Rytojus* ir būrio vadas Juozas Valonis - *Merkys*.

A. Šimėno asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Algirdo kuopos
vadas (1946 - 1947 m.), apygardos štabo
viršininkas (1948 - 1949 m.), Algimanto apygardos
vadas (nuo 1949 m. liepos mėn.)

Antanas Starkus-Montė.
Žuvo 1949 m. lapkričio 1 d.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos štabo viršininkas
Albinas Pajarskas-*Bebras* ir apygardos vadas
Antanas Starkus-*Montė*. 1949 m.

Genocido aukų muziejus

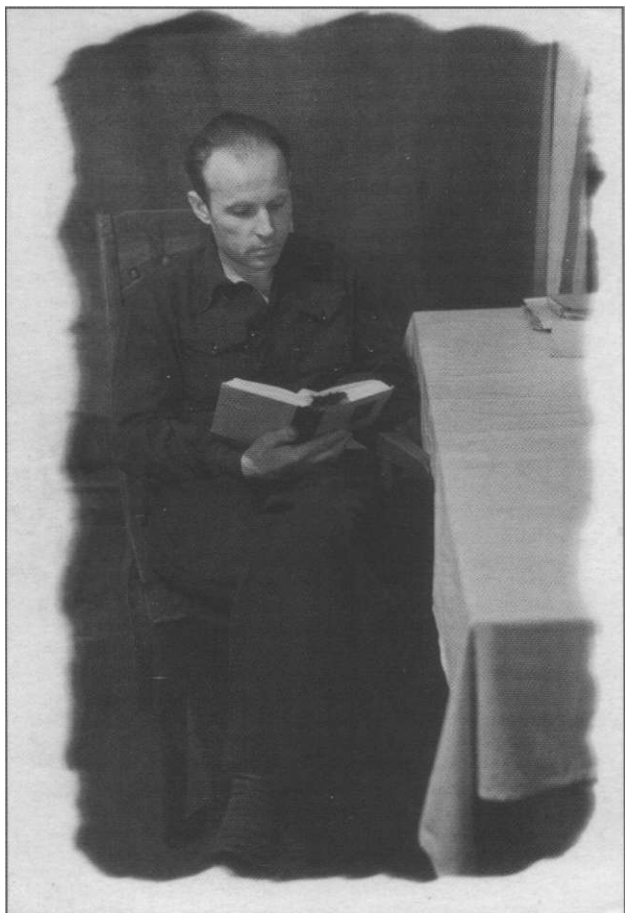
Algimanto apygardos vadas Antanas Starkus-*Blinda*, *Montė*, *Herkus*.

A. Šimėno asmeninis archyvas

Algimanto apygardos štabo Visuomeninės dalies viršininkas,
apygardos leidinių redaktorius, partizanų poetas Jurgis Urbonas -*Lakštutis*.
Žuvo 1948 m. vasario 2 d.

A. Šimėno asmeninis archyvas

Šarūno rinktinės vado adjutantas, Gražinos kuopos vadas, nuo 1947 m. rudens - Algimanto apygardos Operatyvinio ir organizacinio skyriaus viršininkas Jonas Stanevičius-*Dėdė, Vaitkus*, Vorkutos lagerio kalinys (apie 1950 m.).

Panevėžio kraštotyros muziejus

Vorkutos lagerio politiniai kaliniai
Zigmantas Plėštys ir Albinas Kubilius.

Z. Plėščio asmeninis archyvas

Vorkutos lagerio politiniai kaliniai: partizanų ryšininkas Antanas Stanevičius, Zaikauskas (?), Algimanto apygardos partizanai Jonas Stanevičius-*Vaitkus* ir Albinas Kubilius-*Rūgštymas*, Kauno MVD darbuotojas Povilas Puteikis ir partizanų rėmėjas Pačinskas.

A. Petronio asmeninis archyvas.

Partizanų Drašučio būrio, vėliau - Gražinos kuopos vadas, Algimanto apygardos,
nuo 1949 m. - Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities
Ryšių skyriaus viršininkas Albinas Kubilius-*Rūgštymas*.

A. Meškausko asmeninis archyvas

Algimanto apygardos partizanai 1949 m.

Priekyje - apygardos Ūkio skyriaus viršininkas Pranciškus Galvydis-*Valteris*.
Stovi iš kairės: neatpažintas asmuo, apygardos štabo viršininkas Albinas Pajarskas-*Bebras*
ir Šarūno rinktinės vadas Stasys Gimbutis-*Taržanas*.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos štabo pareigūnai Julijonas Burneika-*Tardytojas*
ir štabo viršininkas Albinas Pajarskas-*Bebras*.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos štabo viršininkas
Albinas Pajarskas-*Bebras*.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos Ūkio skyriaus
viršininkas Pranciškus Galvydis-*Valteris*.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos vado adjutantas
Aleksas Matelis-*Audenis*.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos štabo viršininkas
Albinas Pajarskas - *Bebras*.

Genocido aukų muziejus

Šarūno rinktinės vadas (1949 m.)
Stasys Gimbutis - *Taržanas*.

Utenos kraštotyros muziejus

Partizanai Stasys Gimbutis-*Tarzanas*, jo sesuo, partizanų ryšininkė Valė Gimbutytė-*Piligrimas* ir Albinas Pajarskas-*Bebras*. 1947 m.

Utenos kraštotyros muziejus

Pirmas iš kairės - paskutinis Šarūno rinktinės vadas (nuo 1949 m. rudens) Povilas Tunkevičius-*Kastantas*.

B. Biliūnaitės asmeninis archyvas

Šarūno rinktinės štabo viršininkas (1949 m.) Feliksas Niaura-Cipras.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės partizanai: Balys Žukauskas-Žaibas, *Princas*,
Elena Valevičiūtė-*Nida*, Plechavičiaus kuopos, vėliau -
Šarūno rinktinės vadas Stasys Gimbutis-*Tarzanas*.

Utenos kraštotyros muziejus

Šarūno rinktinės Eskimo būrio partizanai. Iš kairės: Bronius Stukas-*Saulius* ir Teofilis Gudas-*Eskimas*.

V. Jankausko asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Butegeidžio kuopos vadas Antanas Jagėla-*Ažuolas*.

S. Jagėlos asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Butegeidžio kuopos partizanai žygyje.
Pirmas iš kairės – kuopos vadas Antanas Jagėla-*Ažuolas*.

B. Biliūnaitės asmeninis archyvas

Šarūno rinktinės partizanas, mokytojas Vytautas Magyla-Vairas.

B. Biliūnaitės asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės Butegidžio kuopos partizanai.

III eilėje trečias iš kairės - rinktinės vadas Antanas Jagėla-*Ažuolas*.

S. Jagėlos asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Šarūno rinktinės partizanai.
Pasirėmęs ranka sėdi apygardos vadas Antanas Starkus-*Montė*.

Lietuvos ypatingasis archyvas

Kunigaikščio Margio, nuo 1950 m. - Tumo-Vaižganto rinktinių
vadas, nuo 1951 m.- Karaliaus Mindaugo srities štabo
viršininkas Juozas Kemeklis-Rokas, *Rimtutis*.

Genocido aukų muziejus

Kunigaikščio Margio rinktinės partizanai per pasitarimą. Iš kairės: rinktinės vadas Juozas Kemeklis-Rokas,
Vaižganto kuopos vadas Albertas Nakutis-*Viesulas*, Vladas Karosas-*Vilkas*, Pranas Urbonavičius-*Dėdė*,
Vytautas Baltrūnas-*Straždelis*, Pranas Kemeklis-*Tėvas*, Stasys Gimbutis-*Rūkas*.

Genocido aukų muziejus

Kunigaikščio Margio rinktinės Vaižganto kuopos vadas Albertas Nakutis-*Viesulas*
ir rinktinės vadas Juozas Kemeklis-*Rokas*.

Genocido aukų muziejus

Kunigaikščio Margio rinktinės Ažuolo apsaugos būrio partizanai 1949 m. gegužės 16 d.
I eilėje ketvirtas iš kairės - būrio vadas Pranas Kemeklis-Tėvas.

Utenos kraštotyros muziejus

Kunigaikščio Margio rinktinės Ažuolo apsaugos būrio partizanai.
I eilėje antras iš kairės - būrio vadas Pranas Kemeklis-Tėvas.

Utenos kraštotyros muziejus

Kunigaikščio Margio rinktinės Gedimino kuopos partizanai.
Iš kairės: kuopos vadas Juozas Bulovas-*Iksas*, Antanas Bulovas-*Budrys*.
Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės partizanai per šaudymo pratybas.

Genocido aukų muziejus

1948 m. šioje Laukminiškių kaimo sodyboje įvyko Dianos Glemžaitės ir Juozo Bulovo-*Ikso* vestuvės.
Iš kairės: Irena Gurblytė, sodybos šeimininkė Gurblienė, Diana Glemžaitė.

A. Bulovo asmeninis archyvas

Partizanė, poetė Diana Glemžaitė su Stasiu ir
Viliumi Užtupais.

V. Jankausko asmeninis archyvas

Kunigaikščio Margio rinktinės Gedimino kuopos partizanai.
Iš kairės: Antanas Žeizys-*Vanagėlis*, Povilas Kaupas-*Poviliukas*,
Juozas Bulovas-*Iksas*, Povilas Gaigalas-*Žukovas*,
Petras Gaigalas-*Lašas*, Antanas Bulovas-*Budrys*.

Fotografuota 1947 m. Kryžaukoje, šalia partizanų rėmėjo
Inčiūros namo. Dabar toje teritorijoje -
Kupiškio marios.

Genocido aukų muziejus

Partizanė, poetė Diana Glemžaitė su savo globėja G. Nižinskiene
„Pakrūmėje” - sodyboje Lailūnų kaime, prie Pandėlio.

A. Bulovo asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Žaliosios rinktinės kovotojų kariniai mokymai. Instrukuoja rinktinės vadas
Vytautas Česnakavičius-*Valas*.

A. Meškauskas asmeninis archyvas

Algimanto apygardos partizanai ir ryšininkės 1947 m.

I eilėje iš kairės: Juozas Katinas-Šernas, Antanas Matuliauskas-Adaska,

Žaliosios rinktinės vadas Vytautas Česnakavičius-Valas;

II eilėje iš kairės: Balys Žukauskas-Princas, Birutė Kiaulevičiūtė-Neužmirštuolė,

Onutė Talantaitė-Katinienė-Jonukas (abi žuvo 1949 m. balandžio 27 d.),

Joana Railaitė-Neringa, Balys Ramanauskas-Narsutis;

III eilėje iš kairės: Šarūno rinktinės vadas Antanas Starkus-Montė,

Algimanto apygardos vadas Antanas Slučka-Šarūnas ir kiti neatpažinti asmenys.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos Žaliosios rinktinės partizanai.
II eilėje iš kairės: pirmas rinktinės vado adjutantas Algirdas Meškauskas-*Vanagaitis*,
antras rinktinės štabo viršininkas Jonas Januševičius-*Rakšnys*,
ketvirtas rinktinės vadas Vytautas Česnakavičius-*Valas*.
Fotografuota ne vėliau kaip 1949 m. kovo mėn.

A. Meškausko asmeninis archyvas

Žaliosios rinktinės partizanų stovykla.

Dešinėje stovi rinktinės štabo viršininkas Jonas Januševičius-*Rakšnys*.

Sėdi antras iš dešinės rinktinės vado adjutantas Algirdas *Meškauskas-Vanagaitis*.

Fotografuota ne vėliau kaip 1949 m. kovo mėn.

A. Meškausko asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Žaliosios rinktinės partizanai.
Palinkęs prie kulkosvaidžio - rinktinės vadas Vytautas Česnakavičius-*Valas*,
stovi antras iš dešinės vado adjutantas Algirdas Meškauskas-*Vanagaitis*,
ketvirtas - rinktinės štabo viršininkas Jonas Januševičius-*Rakšnys*.
Fotografuota ne vėliau kaip 1949 m. kovo mėn.

A. Meškausko asmeninis archyvas

Algimanto apygardos Žaliosios rinktinės štabo viršininkas,
nuo 1949 m. gegužės - Žaliosios rinktinės vadas Jonas Januševičius-*Vilkas, Rakšnys*.

A. Meškausko asmeninis archyvas

PARTIZANŲ SPAUDA

Partizanai spaudą suvokė kaip vieną pagrindinių kovos formų, kaip efektyvią priemonę, galinčią žmonėms atskleisti tikrąją okupacijos esmę. Todėl jie kovojo ne tik ginklu, bet ir spausdintu žodžiu.

Pats gyvenimas partizanų spaudai diktavo ir temų įvairovę. Kiekviename laikraštelyje buvo galima rasti apžvalgą apie pasaulio politiką ir krašto padėtį. Ypač daug dėmesio skirta tautinėms ir katalikiškoms šventėms paminėti. Pirmiausia į tai skaitytojų dėmesį atkreipdavo redakciniai straipsniai.

Partizanų laikraščiai reaguodavo ir į svarbiausias aktualijas - pavyzdžiui, pateikdavo sovietinių rinkimų organizavimo ar kolūkių kūrimo proceso įvertinimą. Tokių klausimų nagrinėjimas partizanų spaudos puslapiuose leido daryti platesnius apibendrinimus, apmąstyti opias būties problemas, pateikti kovos tikslų ir būdų analizę. Taip partizanų spaudos puslapiuose buvo suformuluotas galutinis ginkluotos kovos tikslas - atkurti nepriklausomą demokratinę Lietuvą.

Algimanto apygardoje leisti šie partizanų periodiniai leidiniai: *Pragiedruoliai* (1947-1948 m., redaktorius Jurgis Urbonas-Lakštutis) ir *Partizanų kova* (1947-1951 m., redaktorius Jurgis Urbonas-Lakštutis, vėliau - Vincas Deksnys-Ramunis, Jonas Kemeklis-Tauras ir Juozas Kemeklis-Rokas).

1947 m. Algimanto apygardos Šarūno rinktinės partizanai leido poezijos ir prozos žurnalą *Neįveiksi, sūnau, Šiaurės*, spaudinį *Pavergtos Šventosios kloniais* ir satyrinį žurnalą *Istrebiteliada*. Visus juos redagavo Algimanto apygardos štabo Visuomeninės dalies viršininkas Jurgis Urbonas-Lakštutis.

Laisvės kovas, kas negina jos!

I VARGŲ UJUNOČIUS LIETUVIUS

Kai sukūringi ir neramus Europos vėjai, siausdami ir kaukdami, šėlsdami ir grūnodami pradėjo grumtis ir plėšytis aplink mūsų kraštą, ir kai nepažebota ekspansija, agresija ir beribių imperializmu pritvinke tamsūs ir niūrus rytų debesys, siveržę į laisvą mūsų vyturėlių padangę, begalinėmis liūtimis ir negailėtinga kruša ėmė plakti nekaltą mūsų šalėlį, tikrasis Nemuno klonis ir Sventosios pakrančių sūnus, išgirdęs plakamos žemelės dejonę ir šaukdamą į savo vaiką: "Ar tu su tais, kur tėviškę išdavė, ir motiną, ir seserį išduos ir bėgs bailiam būry, kaip pasiklydę avys, be skausmo ašaros ir be gyvų akių veiduos?..." ir tremtinio maldos žodžius: "Kas Gedimino seną pilį saugos, kalne kas veliavą pakels ir kas nuleis, jei jūs paliksit žemę, kur užaugot, po vargo atdūsiais, kaip Nemunas giliais...", sau sužeistoje širdyje prisiekęs: "Niekur neisiu iš tavęs, tėvyne, niekur neisiu, motin, iš tavęs...", su savo broliais sušuko: "Alksim, lauksim, vargą vargsim, krisim, bet tėvyne bus gyva širdy, gyvos bus rūpintojėlis mūsų - Kristus..."

Ir jis šios priesaikos nesulaužė: nei šimteriopą priešų jėgų persvara, nei antžmoniškos vargos, nei brolių mirtis ir bėgimas tremtinių tėvelių, sesučių daliai, nei atskolūniška inteligento pozicija ir Pareinio lietuvių vadovaujamo veiksmo svaigčiojimais nelėmusė tvirtabūžio kovotojo-partizano iš vėžių, kurias jis su nusitiesė ir kuriomis nenukrypstamai eina; jis per didelis savo idealuose, kad nusilenktų priešui, - per tvirtas savyje, kad palūžtu. užkūsi usies jam kvėpė promatėjišką galią valdyti ir vesti tautą pačiu racionaliausiu kovos keliu, kvėpė idėjas, kurių šviesoje jis pats aukodamasis, kovodamas ir šaukdamas lietuvi burtis prie lietuvi ir gyva širdy prie gyvos širdies ryžtasi prikelti pavergtąją šalį, atstatyti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos gyvenimą, gyvenimą, pagrįstą krikščioniškos moralės dėsniais ir Vakarų Demokratių principais. Ir tik jis yra šiuo dienu engiamos ir terorizuojamos Lietuvos gyvybės reiškėjas, vienintelis tos gyvybės eleksyras, tik jo pasikukojimu, legendiška kovos ir jo krauju palaistytą ir laisvą Lietuvą nūdien egzistuoja pasaulio politiniu vykiu raidoje,

Partizano Jurgio Urbono -Lakštučio redaguotas Algimanto apygardos laikraštis *Partizanų kova*.
1947 m. gegužės 31 d. Nr. 1.

Genocido aukų muziejus

SKAMBINANT ALLELUIJA VARPAMS, KRISTAUS PRISIKĖLIMO ŠVENTĖJE, SVEIKINA ME BROLIUS IR SESES PARTIZANUS, BENDRADARBIUS, RĖMĖJUS, TARPININKUS, SKAITITYTOJUS IR VISUS GEROS VALIOS TAUTIEČIUS IR TAUTIETES, LENKĖDAMI KUO GREIČIAU IŠGIRSTI LAISVĖS VARPŲ GAUDĘS.

REDAKCIJA

PENKTOSIOS VELYKOS RAUDONOJO OKUPANTO NAGUOSE.

VELYKOS!

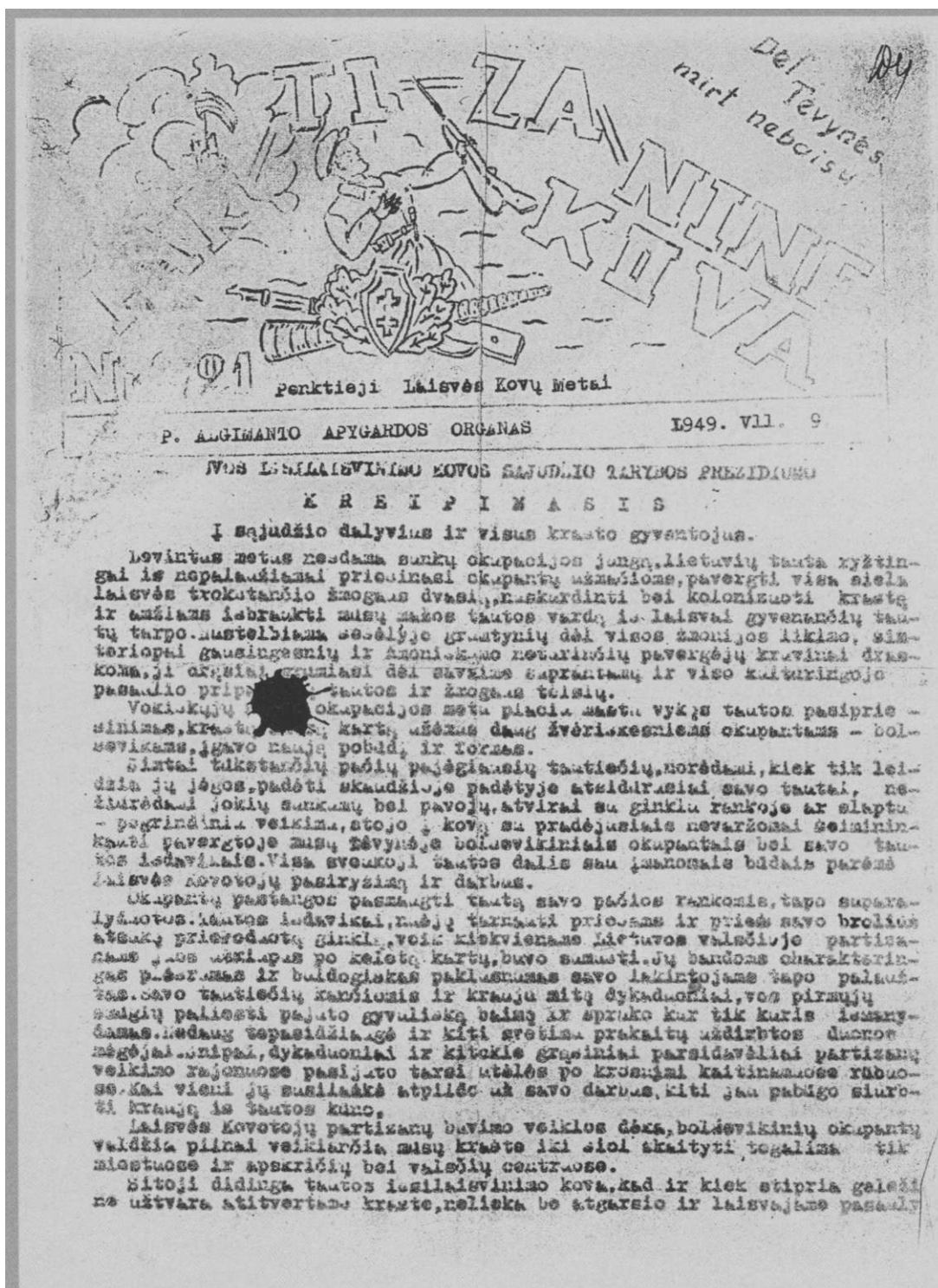
Skelbia bažnyčių varpai tą simbolinę prisikėlimo šventę. Tai šventė mistinio Kristaus Prisikėlimo, kuri yra kartu pavasario šventė - gamtos atgijimo šventė. Taip per mūsų tėviškos laukus ryto gaudimoje sklinda varpų dūžiai. Tačiau, tie metaliniai varpų dūžiai, dėja jau ne visų mūsų tautiečių ausis ir pasiekia. Daugelis iš mūsų tarpo: broliai ir sesės, geri pažįstami ar kaimynai, su ilgėsiu širdyje iš toliu žvelgia gimtojo krašto link, tai - tremtiniai, skaudančia širdimi prisimena Velykas, praleistas gimtajame krašte, savojoje pastogėje. Daugelis mūsų brolių ir sesių savo mintimis skrenda į gimtąjį kraštą iš darbo lagerių - priverčiamų darbų stovyklų, tai katorgininkai. Ir jų širdyse sužibą, nors trumpam, Velykų prisiminimas, kas sustiprina juos pakelti sunkią našą. Su atodūsiais ir pasiligimu širdyje, pro kameros langelio plyšį, siunčia sveikinimus gimtajam kraštui - kalinys lietuviai. Rimti ir susikaupę klauso Velykų varpų skelbiamo džiaugsmingo Alleluja ir sesės, broliai partizanai, kurie pamilo Tėvyną labiau už viską, pasiryžo sunkiai ir lemiamai kovai.

Šiandieną jie visi jau nesėda prie gražiai papuošto Velykų stalo, jų vietos tuščios, tušti namai, tair, kad visą Velykų šventės džiaugsmą nustelbia rimtis ir rykuma. Jie negali kartu su visais tikinčiaisiais, Velykų rytą, suklupti prieš Aukščiausiojo altorių ir traukti džiaugsmingai Allelują. Tačiau, kiekvieno iš jų širdyje užsidega pasiryžimo jausmai, o lapos žnabžda malda Aukščiausiam, prašydamos suteikti valios ir stiprybės sunkiame kovos ir gyvenimo kelyje.

Brangūs tautiečiai, svėsdami Velykas, nors ir skaudančiomis širdimis, susikaupkime švenčių rimtyje ir susimąstykime. Nepulkime į nevilties sukurius, nepasirodykime ištūžalais, ne simarukim dėl ištikusių ar ištiksiančių vargų ir nenorėkime tą liūdėsį užlieti svaiginamųjų gėralų banga, kuri padaro daugiau žalos, negu - nusiramino. Nepulkime į kitą kraštutinumą, palikime nuosėliai pasilinksminimus - vakaruskas, tuo pagerbdami kenčiančius tautiečius.

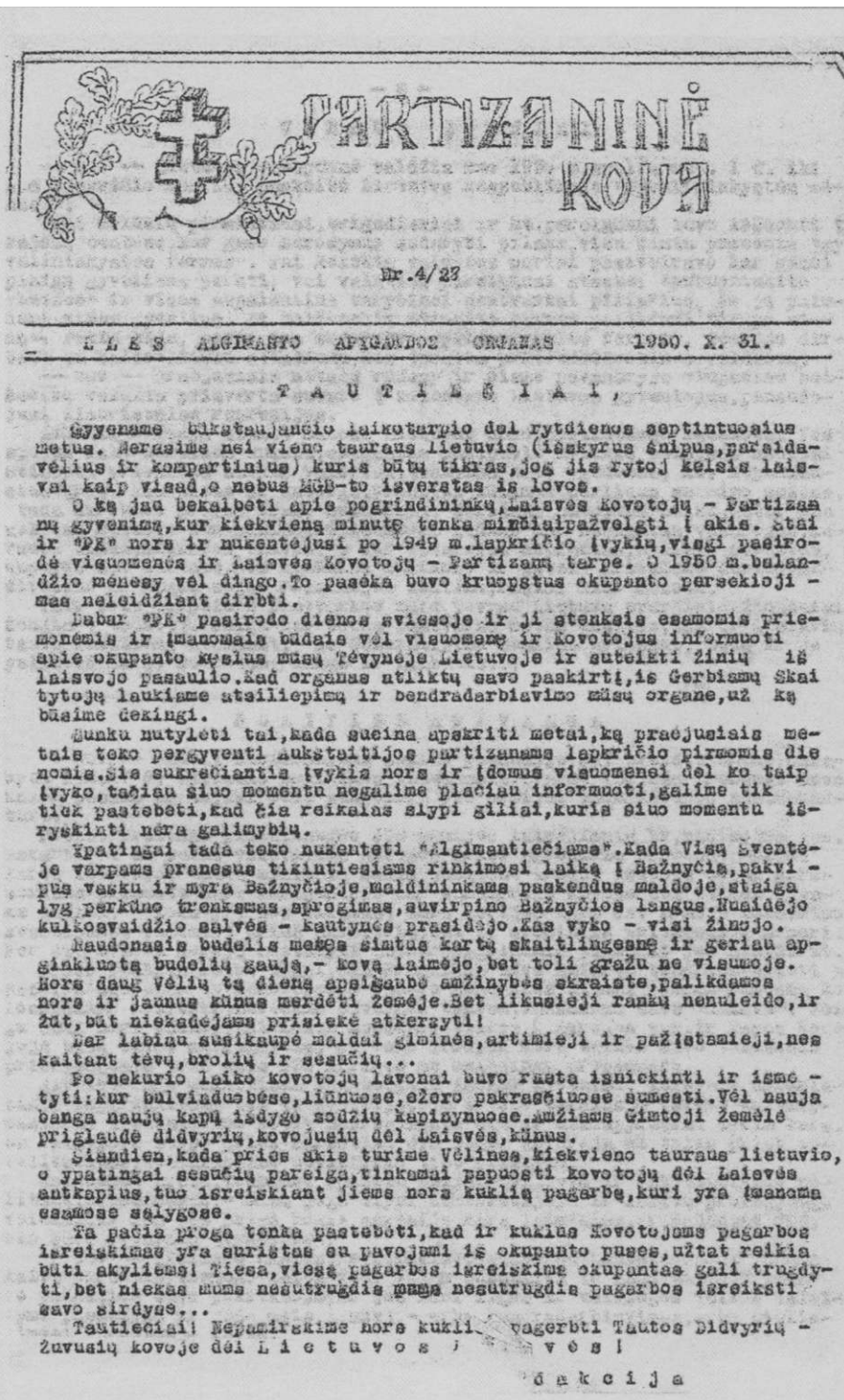
Tik drąsiai, pakėlę galvas ir įsmeigę žvilgsnius į mūsų visų lūkestį - D a š v a, ženkime sunkiu okupacijos keliu. Tegu mūsų širdyse su šv. Velykų alleluja, prisikelia, gal jau apmirę, vieningumo ir tautinės meilės jausmai. Tegu mūsų užsiliupsnoja meilės ugnis viskam, kas lietuviška, kas sava. Tik tada mes visi vieningai, vieni kitiems padėdami ir užjausdami, žengsime kas kart artyn prie mūsų tautos idealo, prie visiškai Laisvės Tėvynės - L i e t u v o s A t s t a t y m o.

/P/

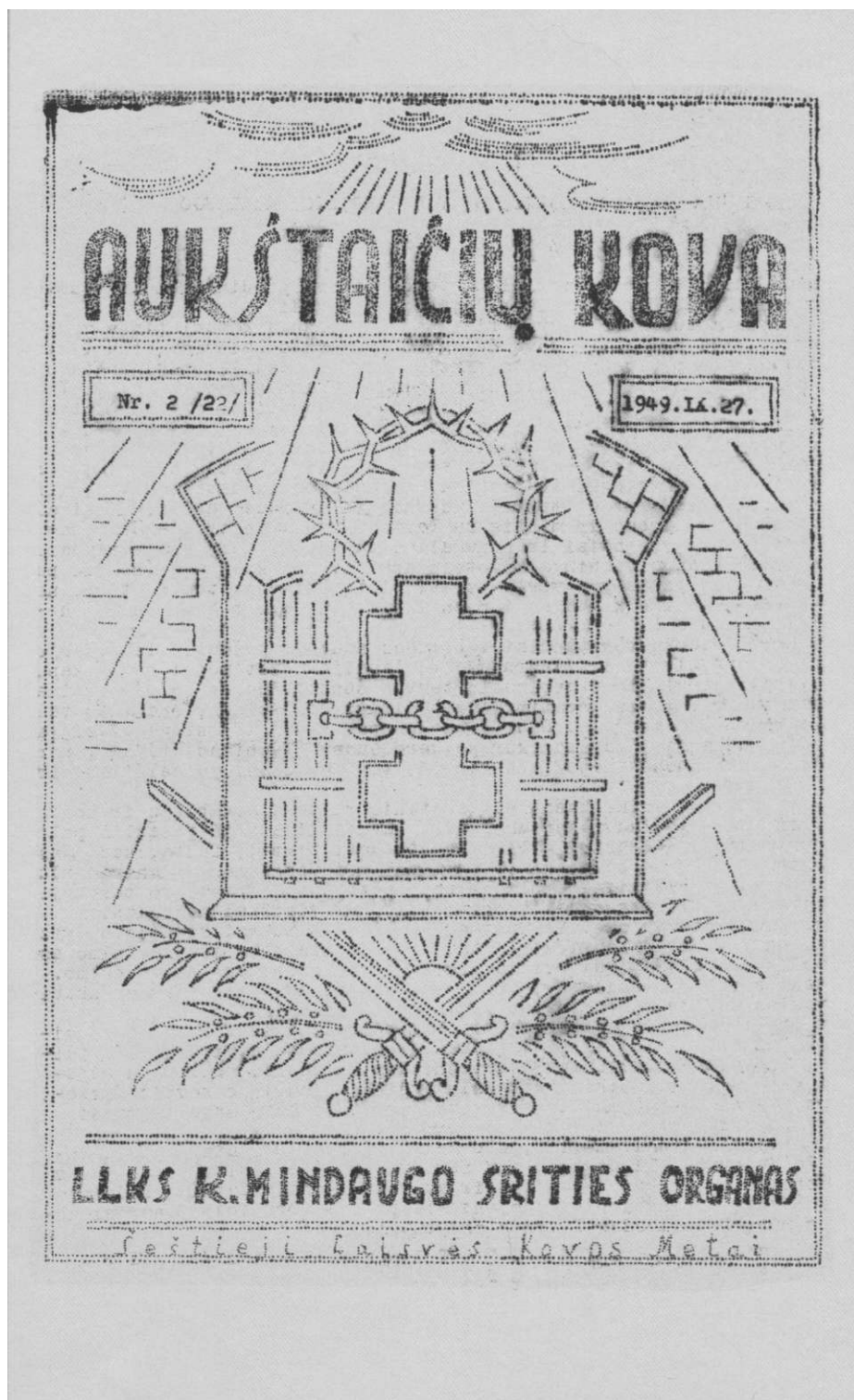
Algimanto apygardos laikraštis *Partizaninė kova*. 1950 m. spalio 31 d. Nr. 4/21.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos laikraštis *Partizaninė kova*. 1950 m. spalio 31 d. Nr. 4/28.

Genocido aukų muziejus

LLKS Karaliaus Mindaugo srities partizanų leidinys *Aukštaičių kova*. 1949 m. rugsėjo 27 d. Nr. 2/22.

Genocido aukų muziejus

Andrioniškio valsčiaus Butkiškių vienkiemis, ūkininko Juozo Jovaišos sodyba - čia, Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų štabo būstinėje, 1949 m. spalio 28 d. žuvo srities vadas Antanas Slučka-Šarūnas.

Genocido aukų muziejus

Algimanto apygardos partizanų išvaikščioti keliai Šimonių girioje. Jais atsėlino ir mirtis...

Genocido aukų muziejus

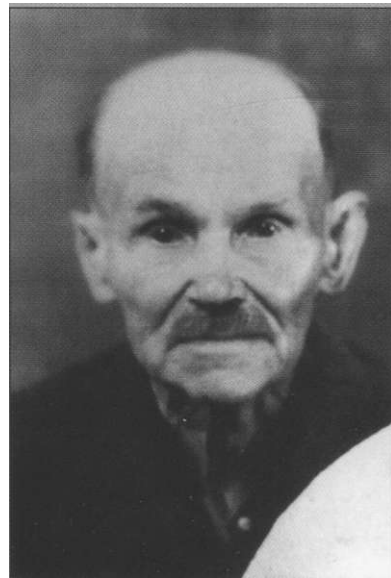
Partizanų rėmėja
Karolina Žukauskienė-Jovaišienė.

A. Petronio asmeninis archyvas

Partizanų ryšininkė
Leonora Jovaišaitė.

A. Petronio asmeninis archyvas

Partizanų rėmėjas
Juozas Jovaiša.

A. Petronio asmeninis archyvas

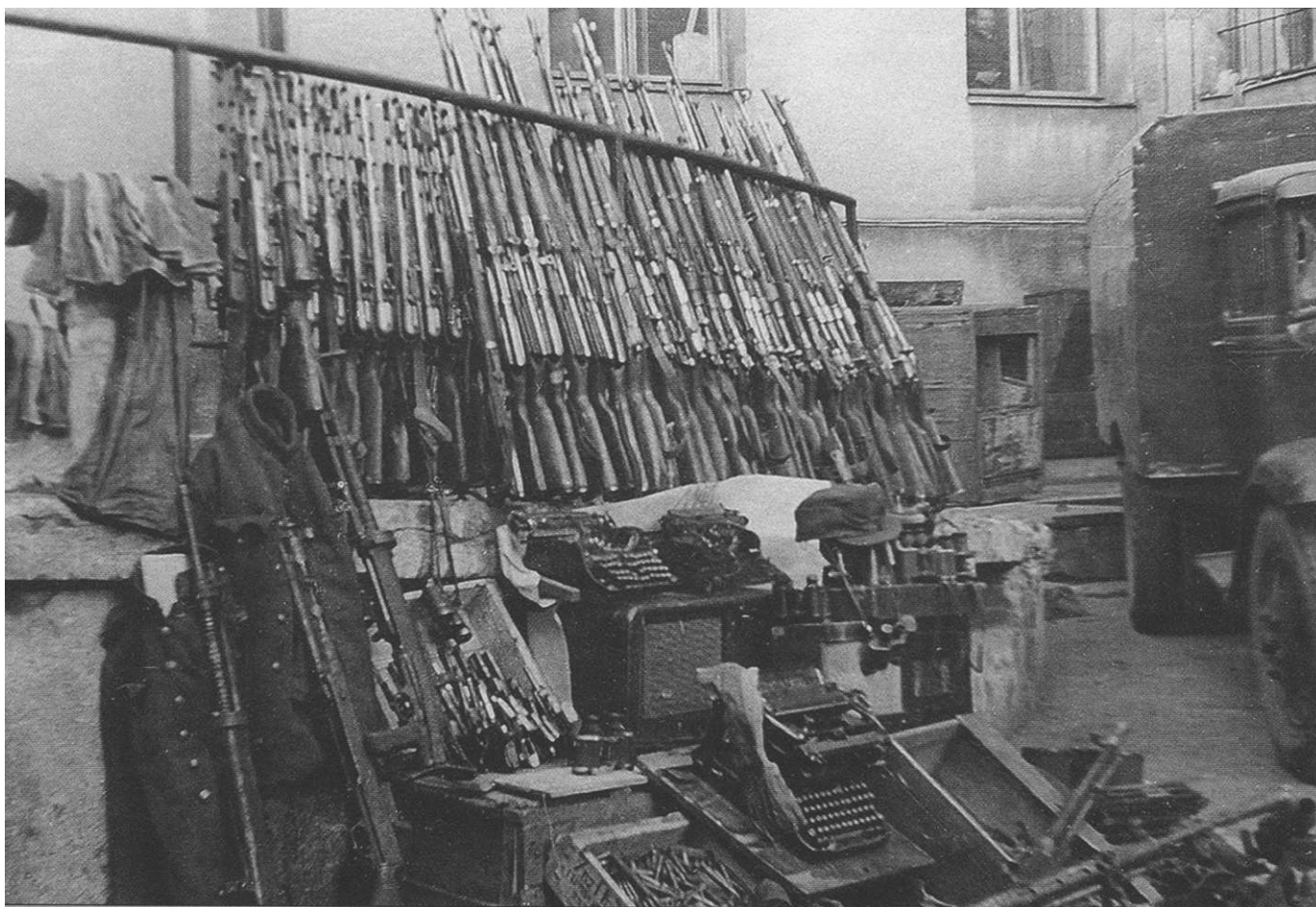
Partizanas Juozas Jovaiša-Lokys,
žuvęs 1948 m. spalio 28 d.
Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo)
srities partizanų štabo būstinėje.

A. Petronio asmeninis archyvas

Partizanų ryšininkė
Bronė Jovaišaitė-Pačinskienė.

A. Petronio asmeninis archyvas

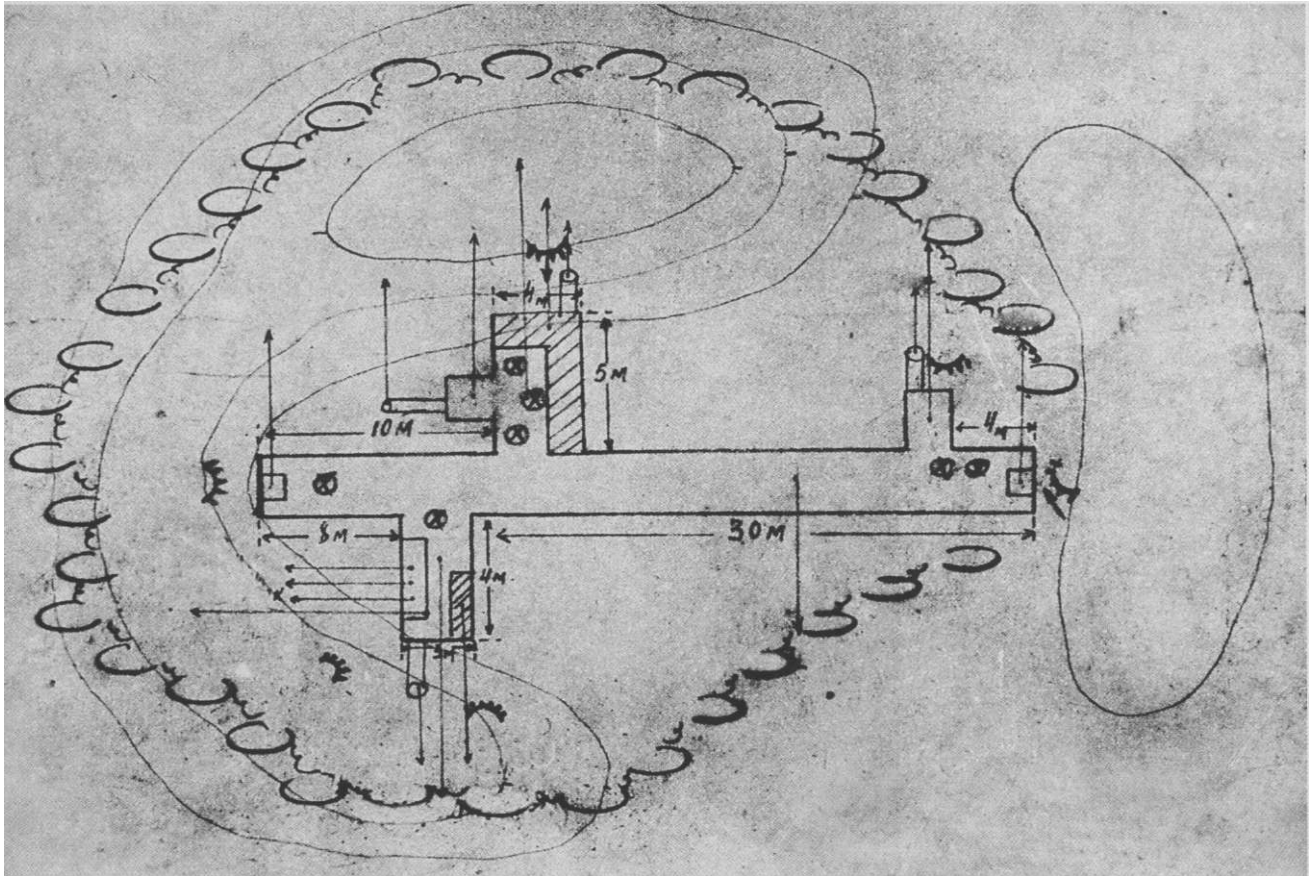
Paimti partizanų ginklai ir amunicija iš Algimanto apygardos partizanų bunkerių per 1949 m. spalio lapkričio mėnesių operacijas. Fotografuota MGB pastato kieme Vilniuje.

Genocido aukų muziejus

Susprogdintas Algimanto apygardos štabo bunkeris Šimonių girioje. 1949 m. lapkričio 1 d.

Genocido aukų muziejus

Sovietų saugumo darbuotojų sudaryta Algimanto apygardos štabo bunkerio Šimonių girioje schema. 1949 m.

Genocido aukų muziejus

Sovietų saugumo darbuotojų nufotografuotas įėjimas į Algimanto apygardos štabo bunkerį Šimonių girioje. 1949 m. lapkričio 1 d.

Genocido aukų muziejus

L I E T U V I !

/ V a s a r i o 16-toją minint. /

w:8

1192-18

Prabėgo keturi su puse ~~metų~~ tautai pragaištingi, pražatę ir nelaimas nesantieji, vergovės metai. Nutekoms daug tėvynės patrijotų, o už laisvą kovojusių samų bei dukrų jau daug ilsisi juodojoje žemelėj. Tad tik skaudančia širdimi tenka vėl sa tai pergyventi ir nulenkti galvas prieš juos, kaip kad susi kaupę gėdėdavom prie nežinomojo kareivio kapo, laukus šventės išvakarėse.

Ir šiandien, kada pasaulis toks neramus ir vieni ginklais težvangina, vėl esam Vasario ~~šventės~~ šventės išvakarėse. Kiekvienas supranta ir jaučiam savo širdyje, kad šie metai bus paskutiniai vergovės metai. Tad ypatingai šiomis, su didžiausiu pasiryžimu pasiruoskim atitikimui jį sutikti ir pamirėti. O kodėl ji mums tokia brangi ir nemirštama? Prieš yra, visiems gerai žinoma. Tai 1918-19 laisvės kovų metų užmokestis

Neppriklausomybė. O Vasario 16-toji Neppriklausomybės paskelbimo diena.

Neprivalom užmiršti, kad ir šis dabartinės vergovės išsilaisvinimo diena bus taip pat, o gal ir dar iškiliątingiau švenčiama. O ką busima šventę tai tikrai įvertinama, namo patys tiek kančių pergyvenę, visuomet atsiminsim, ką reiškia gyventi su ne laisvę.

L i e t u v i a i, visi kaip vienas pamirėkim Vasario 16-tosios šventę, su tokia pat nuotaika ir iškiliątingum, kaip kad praleidėdavom Neppriklausomybės, dienos. Lai priešas pamato, kad mūsų tauta atspari ir nepalaužiama tebesanti, o ne pribloksta, kaip priešas kad galvoja.

Tik tada mūsų tautos kova dėl laisvės bus sėkminga, jei visi lyg vien su pasiryžimu nepasiduoti jokiai bolševikinei valiai ir jei atkakliai ginsimės, laikydami savo tautinių įsitikinimų.

L i e t u v i a i ! Jūs žinai mūsų brangios tėvynės ateitis! Susiburkime draugai! Užmirškime visokius tarpusavio vaidus bei nesutarimus ir vieni kitąms paremdami ir padėdami, tuojau pat ~~įklausom~~ organizuoti lietuviškąjį patrijotinį frontą, kuris visa tautos galia priešins lietuvių priešui bolševizmui, pasikėsinusiam į mūsų laisvę.

Visai žmoniškai yra teko tamais valandų praleisti, tačiau tikrasis laimėjimas visuomet laimėdavo.

Turėkim xvilbį, ir mūsų tautai prašvis skaidresnis rytojas.

T o g y v u o j a V a s a r i o 16-t o j i !

aityk ir daugink !

Algimanto A-dos
t a b a s

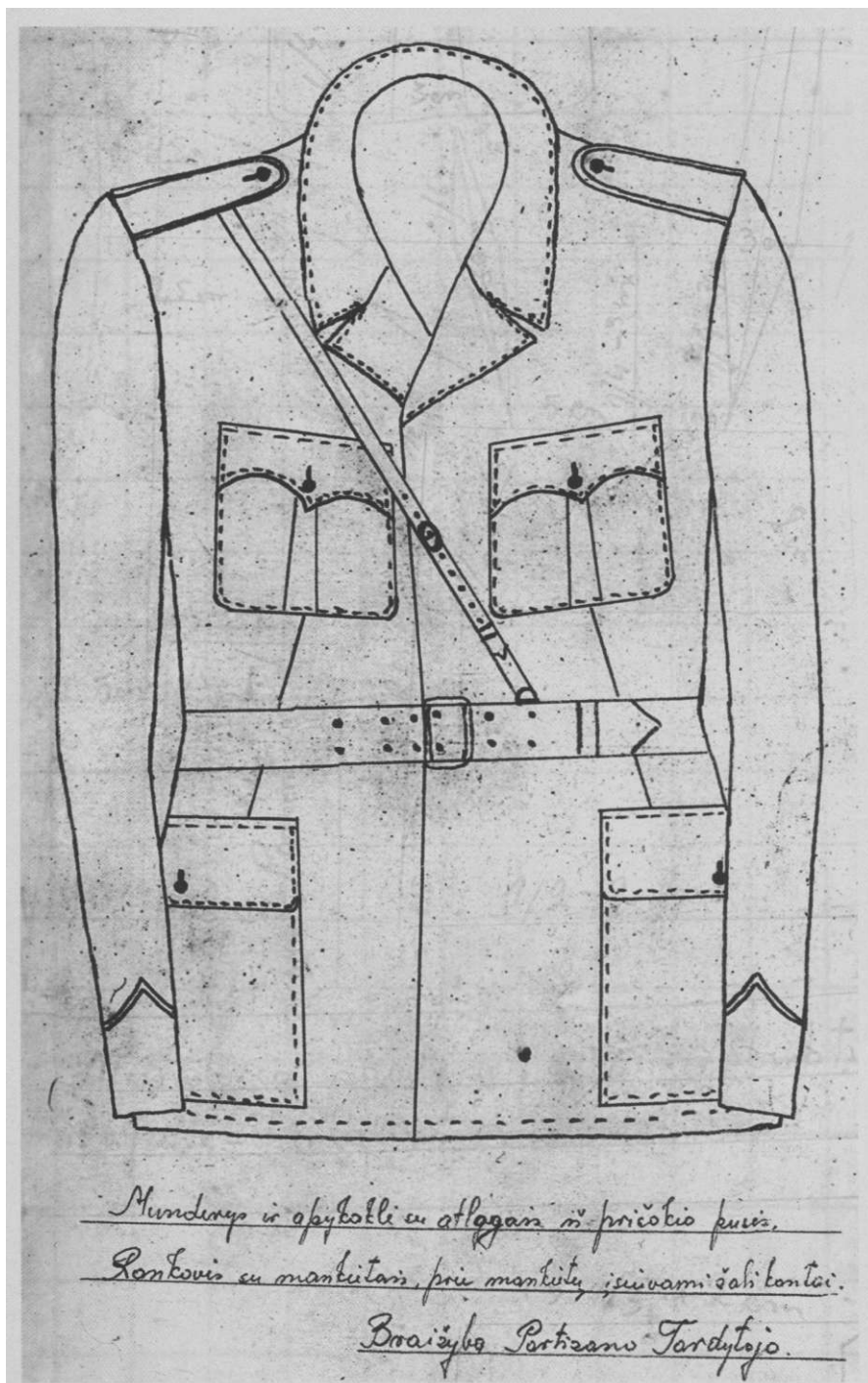
Algimanto apygardos partizanų atsišaukimas Vasario 16-osios šventės proga.

Genocido aukų muziejus

Šarūno rinktinės vado antspaudas.

Genocido aukų muziejus

Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio
 Kalnų (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų uniformos projektas.
 Braižė Algimanto apygardos štabo narys Julijonas Burneika-Tardytojas.
Genocido aukų muziejus

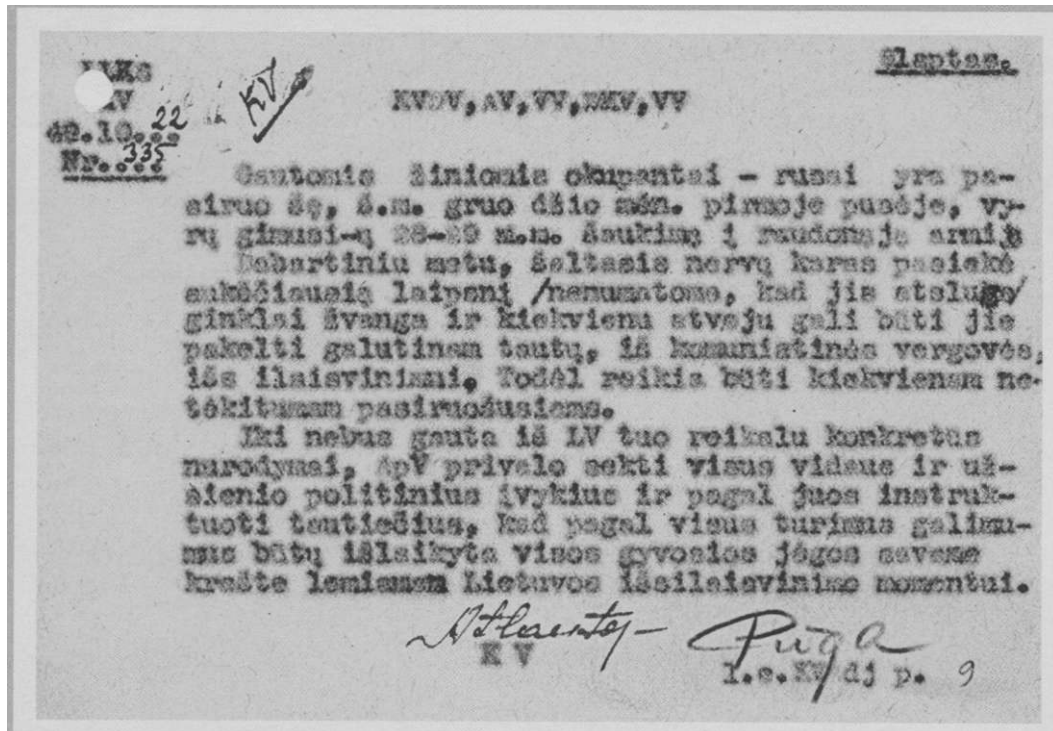
ALGIMANTO VADOVYBEI

Su šv. Velykų varpų gaudimu, siunčiame sveikinimus Jums ir Jūsų A kovojantiems broliams.

I lemiamąją stadiją išengusi didžiųjų pasaulio įvykių raida, tikime, sudarys galimybę ir mūsų Laisvės Kovos Sąjūdžiui pasiekti tą aukštąją tikslą, - Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę, už ką nepalaužiamai ir su pasiaukojimu penktus metus kovojame.

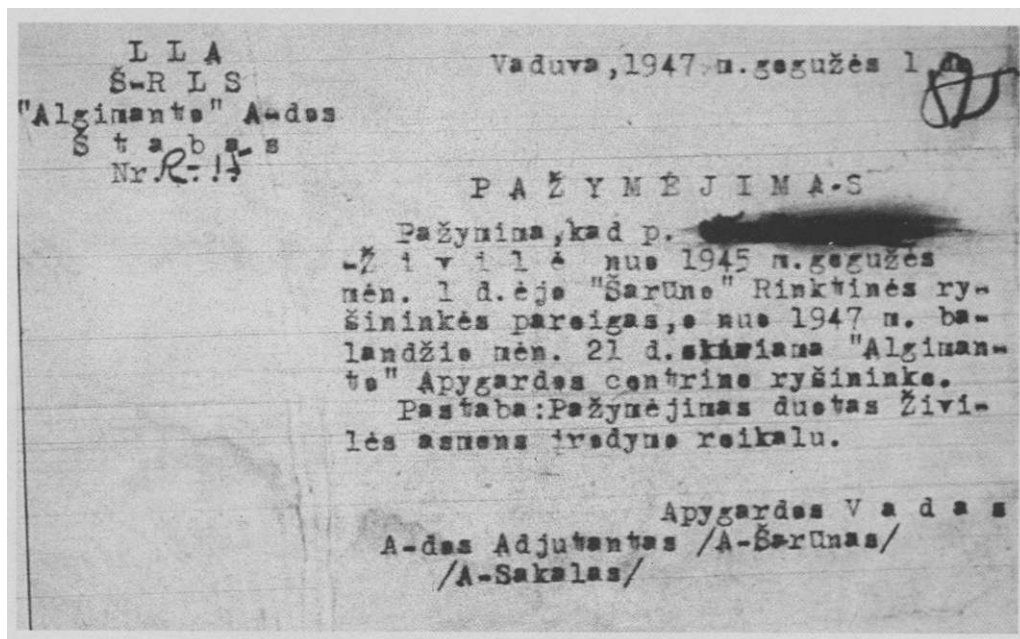
49.04.17

K V A D O V Y B Ė

Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities vado Antano Slučkos-Šarūno raštas
apygardų vadams dėl šaukimo į Raudonąją armiją. 1949 m. spalio 22 d.

Genocido aukų muziejus

Raštas partizanų ryšininkei Onutei Žeimytei-Živilei dėl jos paskyrimo
Algimanto apygardos pagrindine ryšininke. 1947 m. gegužės 1 d.

Lietuvos ypatingasis archyvas

L VdV

Su Vasario 16-tosios Švente sveikiname,
linkėdami, kad Aukščiausiojo Palaimoj Jums
vadovaujant pereitumėm šią tamsią vergijos
naktį ir sulauktumėm Laisvės Rytojaus -
P e r g a l e s ?

U VdV

1949.II.15.
V a d u v a

Rytų Lietuvos (Kalnų) srities vado Antano Slučkos-Šarūno sveikinimas
Vasario 16-osios proga Vyriausiosios partizanų vadovybės Visuomeninės dalies viršininkui.
1949 m. vasario 15 d.

Genocido aukų muziejus

Ū k i n i n k e i

Mūsų tautos budėliai ir Kremliaus vergai - komi-
nistai visokiais būdais vilioja jus į kolchozus. Su-
kūrę prievartą keliant kolchozų ir sugrūdę ten išvež-
tųjų bei "rubužintųjų" turta, jie giriasi tų kolcho-
zų turtingumu ir geru gyvenimu. Ž i n o k i t e, kad
visi tai tik propagandos burbulas. Įdomu iš kur jie
gautų turta, kuomet visus suvarytų į kolchozus.

ŪKININKAI! Visomis jėgomis priešinkis prieš kol-
chozus. Nesiduok apgaunamas ir laikykis, kaip laukia-
si iki šiol. Žinok, nuėjęs į kolchozą, neteksi
ir turėsi badauti. Kovok už savo laisvę ir
komunizmo vergija žlugs ir tu liksi laimingas.

Šalin kolchozinė vergija!

1948.XI.

AL.A.
PARTIZANŲ VADYBOS

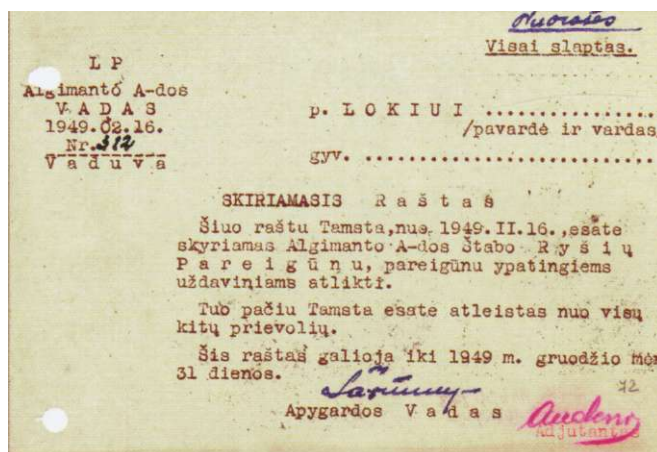
Algimanto apygardos partizanų atsišaukimas. 1948 m. lapkričio mėn.

Lietuvos ypatingasis archyvas

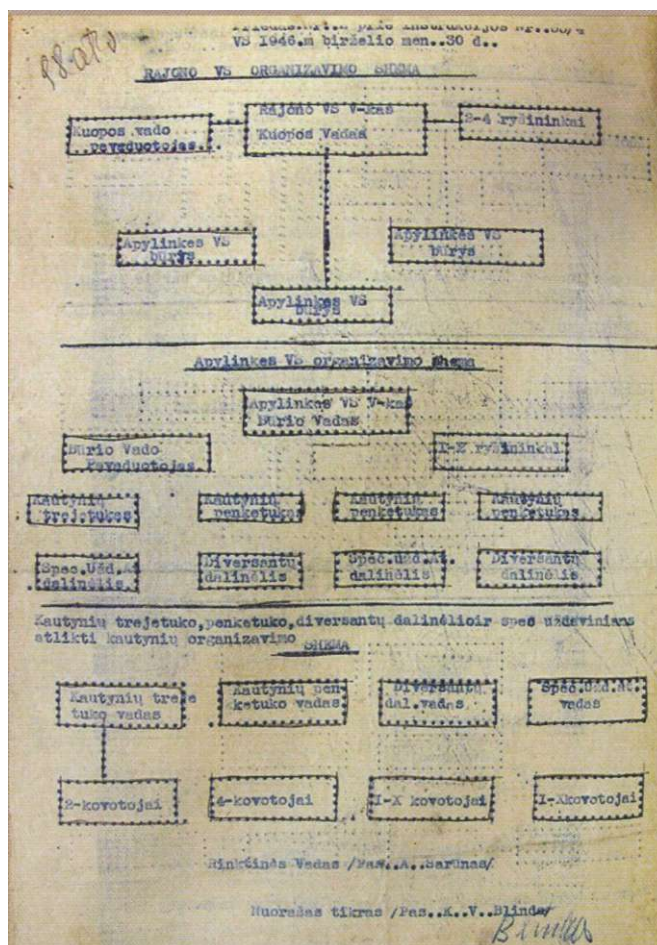
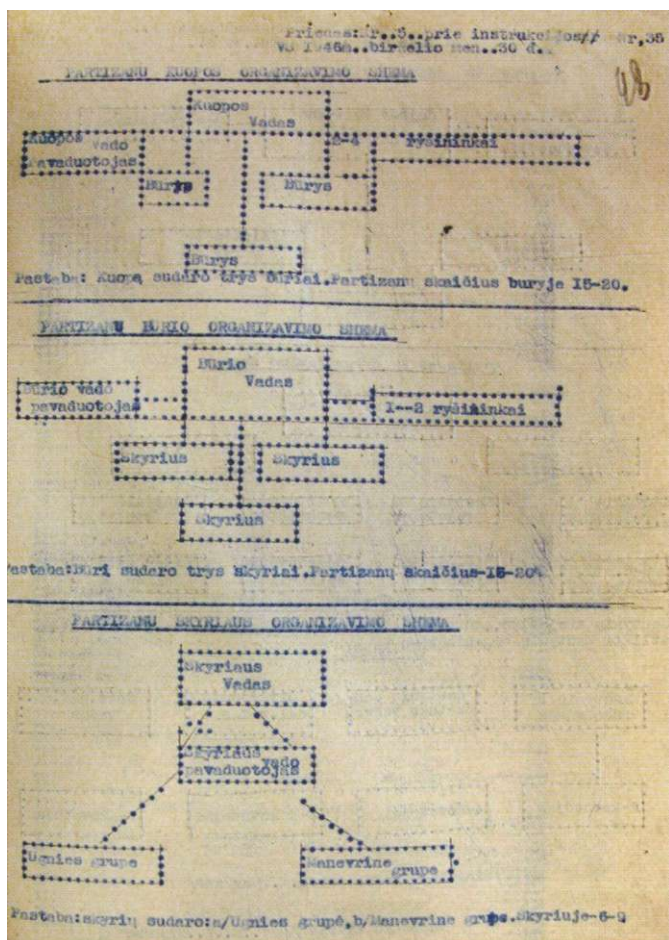
Algimanto apygardos partizanų skiriamasis ženklas.

Genocido aukų muziejus

Raštas partizanui Juozui Jovaišai-Lokiui dėl jo paskyrimo Algimanto apygardos štabo ryšių pareigūnu. 1949 m. vasario 16 d.

Genocido aukų muziejus

Šarūno rinktinės partizanų organizacinės struktūros projektas. 1946 m. birželio 30 d.

Lietuvos ypatingasis archyvas

Paminklas Algimanto apygardos partizanams Troškūnuose, Anykščių raj.
Skulpt. J. Jagėla, archit. A. Kaušininė, 1996 m.

T. Stasevičiaus nuotr.

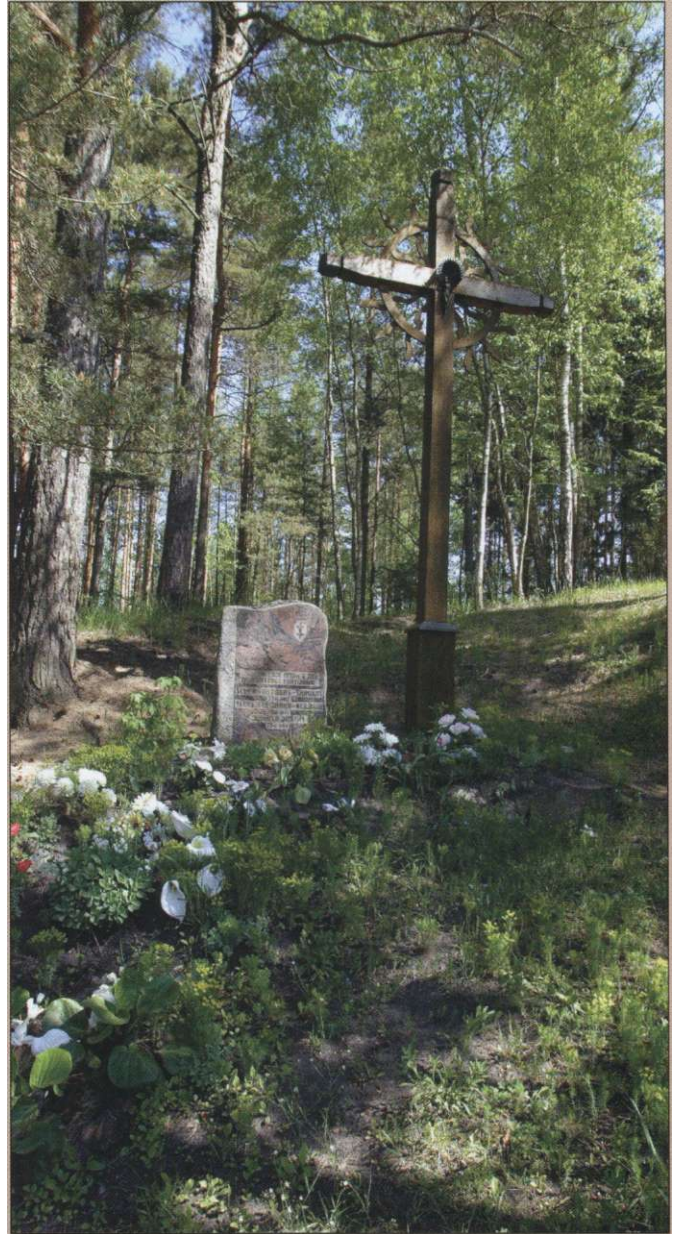
Už šios žeminės sienų buvo Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities štabo bunkeris. Prisiminimus pasakoja sodybos šeimininkų dukra, partizanų ryšininkė Bronė Jovaišaitė-Pačinskienė.

T. Stasevičiaus nuotr.

Paminklinė lenta Troškūnų miestelyje ant pastato, kuriame gimė ir gyveno Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų vadas A. Slucka-Sarūnas.

T. Stasevičiaus nuotr.

Paminklinė kompozicija Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų vado A. Sluckos-Sarūno žūties vietoje, Butkiškių km. netoli Andrioniškio.

T. Stasevičiaus nuotr.

Šioje vietoje Zubiškių (dabar - Vairiškių) km. stovėjo Algimanto apygardos vado Antano Starkaus-*Montės* gimtoji sodyba.

E. Markuckytės nuotr.

Paminklinė kompozicija Algimanto apygardos štabo bunkeryje žuvusiems partizanams prisiminti.

T. Stasevičiaus nuotr.

Paskutinis Algimanto apygardos
Šarūno rinktinės vadas Povilas
Tunkevičius-Kastantas palaidotas
Troškūnų miestelio kapinėse.

T. Stasevičiaus nuotr.

Algimanto apygardos vado Antano Starkaus-Montės
amžinojo poilsio vieta Adomynės miestelio kapinėse.

E. Markuckytės nuotr.

Algimanto apygardos štabo bunkerio vieta. 1949 m. lapkričio 1 d. čia žuvo
apygardos vadas Antanas Starkus-Montė ir šeši partizanai.

T. Stasevičiaus nuotr.

Paminklas žuvusiems Algimanto apygardos partizanams Kupiškyje. Skulpt. H. Orakauskas, 1996 m.

T. Stasevičiaus nuotr.

Dienionių ežeras Šimonių girioje. Šalia šio ežero buvo Algimanto apygardos partizanų štabo bunkeris.

E. Markuckytės nuotr.

MA 471 **Markuckytė, Elena, Pilkauskas, Donatas**

Kovoje už brangią Tėvynę: Algimanto apygardos partizanų istorija/
Elena Markuckytė, Donatas Pilkauskas. - Panevėžys, 2008. - 88 p.: ilustr.

ISBN 978-9955-9643-8-4

Algimanto apygarda - žymiausia, bet trumpiausiai Aukštaitijoje gyvavusi (1947-1950 m.) Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities partizanų apygarda. Jos kovotojai pasižymėjo ypač aktyvia partizanine veikla. Išliekamąją istorinę vertę turinčiame albume skaitytojai supažindinami su apygardos struktūra ir žymesnių vadų biografijomis. Atskirus apygardos partizanų kovos ir jų atminimo įamžinimo epizodus iliustruoja privačių asmenų ir muziejų archyvuose išlikusios nuotraukos ir dokumentai.

UDK 355.42 (474.5) (084)

Elena Markuckytė, Donatas Pilkauskas
**KOVOJĘ UŽ BRANGIĄ TĖVYNĘ:
ALGIMANTO APYGARDOS PARTIZANŲ ISTORIJA**

VIRŠELYJE: Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities
ir Algimanto apygardos partizanų vadovybė 1949 m. vasarą.
I eilėje iš kairės: Algimanto apygardos vado adjutantas Aleksas Matelis-*Audenis*,
H. Danilevičiaus adjutantas Juozas Leškys-*Algis*, už jų - neatpažintas asmuo.
II eilėje iš kairės: Algimanto apygardos štabo narys Julijonas Burneika-*Tardytojas*,
Šarūno rinktinės vadas Stasys Gimbutis-*Taržanas*, neatpažintas asmuo, LLKS Vyriausiosios
vadovybės atstovas Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) sričiai Henrikas Danilevičius-*Vidmantas*,
Algimanto apygardos štabo viršininkas Albinas Pajarskas-*Bebras*, Rytų Lietuvos
(Karaliaus Mindaugo) srities vadas Antanas Slučka-*Šarūnas*, Algimanto apygardos vadas
Antanas Starkus-*Montė*, Rytų Lietuvos (Karaliaus Mindaugo) srities Finansų skyriaus viršininkė
Joana Railaitė-*Neringa* ir srities štabo adjutantas Balys Žukauskas-*Princas*.
Genocido aukų muziejus

Redaktorė: Lionė Lapinskienė
Dailininkas: Evaldas Ivanauskas
Leidėjas: Panevėžio kraštotyros muziejus
Parengė spausdinti: UAB „Amalkeros leidyba“, Panevėžys
Spausdino: UAB „Standartų spaustuvė“, Vilnius